

VOORKOMING MISDRIJVEN

Een zaak van de politie èn u.

1988 - 8

BUREAU REGIONAAL COÖRDINATOR VOORKOMING MISDRIJVEN.

PROEFPROJECT BUURTPREVENTIE
IN ARNHEM
Een tweede tussenstand

Bureau Criminaliteitspreventie
In opdracht van Regionaal
Bureau Voorkoming Misdrijven
Gelderland Oost

Agnes van Burik
Met medewerking van
Bram van Dijk
Nelleke Hilhorst
april 1988

INHOUD

	Pagina:
1	INLEIDING 1
2	DE OPZET VAN DE TUSSENTIJDSE EVALUATIE 2-4
2.1	De wijkcontactpersonen 2
2.2	De wijkbewoners: selectie voor een panelonderzoek 2
2.3	De vertegenwoordigers van Gemeente en Justitie 4
3	HET PANELONDERZOEK ONDER WIJKBEWONERS 5-17
3.1	Inleiding 5
3.2	Verantwoording 5
3.3	De deelname aan de verschillende projectonderdelen 7
3.4	Zijn er nieuwe deelnemers bijgekomen? 11
3.5	Het oordeel over de proefprojectonderdelen 12
3.6	Heeft het proefproject effecten op (de sfeer in) de buurt 14
3.7	De beoordeling van het gehele project 15
3.8	De groepsdiscussies van de wijkbewoners 15
4	DE INTERVIEWS MET DE WIJKCONTACTPERSONEN 18-25
4.1	Het melden van verdachte of ongewone situaties 18
4.2	De stickers en het merken van waardevolle goederen 20
4.3	Informatie over buurtpreventie in het wijkblad 21
4.4	Het werk van de wijkcontactpersonen 22
4.5	Het buurtpreventieproject en de sfeer in de buurt 23
5	DE GESPREKKEN MET DE BURGEMEESTER, EEN OFFICIER VAN JUSTITIE EN VERTEGENWOORDIGERS VAN HET GEWAB EN DE PEBREM 26-30
5.1	De interviews met de burgemeester en de officier 26
5.1.1	De bekendheid en de betrokkenheid 26
5.1.2	De inhoudelijke waardering 27
5.1.3	Beoordeling van de effecten 27
5.1.4	De uitbreiding naar andere wijken 27
5.1.5	Het preventiebeleid van de gemeente 28
5.1.6	De voorlichting van slachtoffers uit Molenbeke 29
5.2	De interviews bij het GEWAB en de PEBREM 29
5.2.1	Het GEWAB en het buurtpreventieproject 29
5.2.2	De BEPREM en het buurtpreventieproject 30
6	SAMENVATTING EN CONCLUSIES 31-38
6.1	Het proefproject per onderdeel 31
6.2	Het project als geheel 34
6.3	De burgemeester, de officier van justitie en de vertegenwoordigers van het GEWAB en de PEBREM 35
6.4	Een blik vooruit 36
Bijlagen	

1 INLEIDING

Toen het proefproject Buurtpreventie Molenbeke in maart 1987 van start ging, was de afspraak om niet alleen achteraf te evalueren maar ook een of meerdere tussentijdse evaluaties te houden.

Door tussentijds te evalueren kon informatie verzameld worden over de ontwikkeling van het proefproject in de wijk. Deze informatie biedt de mogelijkheid om het project, zo nodig, bij te sturen. Bovendien kunnen de ervaringen, in Molenbeke opgedaan, hun diensten bewijzen bij soortgelijke projecten elders in het land.

In augustus 1987 verscheen het rapport: 'Proefproject Buurtpreventie in Arnhem - Een tussenstand'. Hierin werd verslag gedaan van ruim 3 maanden ervaring met het proefproject. Inmiddels is opnieuw een tussenstand opgemaakt. In dit rapport wordt een beschrijving gegeven van de ervaringen met het buurtpreventieproject gedurende het laatste half jaar van 1987. Veelvuldig wordt daarbij een vergelijking gemaakt met de ontwikkeling van het project gedurende de eerste 3-4 maanden van haar bestaan.

Het rapport is als volgt ingedeeld:

In hoofdstuk 2 wordt beschreven op welke wijze de onderzoekgegevens verzameld zijn*.

In hoofdstuk 3 wordt verslag gedaan van de resultaten van het onderzoek onder bewoners.

In hoofdstuk 4 worden de bevindingen van de wijkcontactpersonen weergegeven.

In hoofdstuk 5 wordt een samenvatting gegeven van de interviews met vertegenwoordigers van Gemeente en Openbaar Ministerie.

In hoofdstuk 6 tenslotte, worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

De beschrijving van de voorbereidende fase en van de inhoud van het buurtpreventieproject Molenbeke is in dit rapport achterwege gelaten. Hiervoor verwijzen we naar het eerste tussentijdse evaluatierapport.

*= Dit hoofdstuk vormt een bewerkte versie van hoofdstuk 4 uit het eerste tussentijdse evaluatierapport. De opzet en de uitvoering van beide evaluaties komen namelijk voor een belangrijk deel overeen.

2 DE OPZET EN UITVOERING VAN DE TUSSENTIJDSE EVALUATIE

De tussentijdse evaluatie is een zogenaamde proces-evaluatie. Dit houdt in, dat wordt nagegaan hoe het proefproject tot nu toe in de praktijk verloopt.

Er wordt (nog) niet gekeken naar de eventuele effecten van het proefproject op het aantal inbraken in Molenbeke. Deze vraag komt aan de orde bij de zogenaamde effectevaluatie (mei 1988). Bij de vraag naar het verloop van het proefproject hebben we ons gericht op twee groepen:

1. de **wijkcontactpersonen**: wat zijn hun ervaringen als uitvoerder tot nu toe?
2. de **wijkbewoners** en hun ervaringen: weten ze over het proefproject, doen ze mee, wat zou beter of anders moeten?

Aanvullend zijn interviews afgenomen met vertegenwoordigers van Gemeente en Justitie, met de bedoeling na te gaan welke rol zij spelen bij het proefproject buurtpreventie.

De politiekant van de zaak blijft buiten beschouwing, tenzij het direct gaat om zaken die de wijkbewoners/contactpersonen betreffen. De rol van de politie wordt apart geëvalueerd.

2.1 De wijkcontactpersonen

De (5) wijkcontactpersonen zijn individueel uitgebreid ondervraagd over hun ervaringen met het proefproject tot nu toe. Daarbij werd per onderdeel van het proefproject (het melden van verdachte situaties, de stickers, het merken van goederen, informatie in het wijkblad) en over hun werk als contactpersoon in het algemeen, gevraagd naar:

- algemene indrukken tot nu toe;
- het aantal wijkbewoners dat men bereikt;
- eventuele specifieke kenmerken van deze bewoners (oud/jong, alleenstaand of niet, man/vrouw?);
- mogelijke knelpunten/problemen in de uitvoering;
- suggesties voor verbetering.

De vragenlijst die voor deze interviews werd gebruikt is als bijlage 3 opgenomen.

Bovendien werd de voorzitter van de wijkraad, die nauw betrokken is bij het proefproject, geïnterviewd.

Van de interviews is een samenvattend verslag gemaakt (hoofdstuk 4).

2.2 De wijkbewoners: selectie voor een panelonderzoek

Bij het onderzoek onder de wijkbewoners is gekozen voor een **panelonderzoek**. Dit houdt in dat de wijkbewoners, die aan deze tussentijdse evaluatie hebben deelgenomen, in een eerder stadium ook reeds dezelfde vragen ter beantwoording hebben gekregen.

Het grote voordeel van de panelmethode is, dat men -door twee keer dezelfde personen te ondervragen- een goed beeld krijgt van de ontwikkelingen in de tijd. Een mogelijk nadeel is, dat een relatief kleine groep wijkbewoners (ongeveer 30 personen) bepalend is voor de bewonerskant van de evaluatie. Daarom is extra aandacht besteed aan de vraag hoe representatief de in het onderzoek betrokken bewoners zijn voor de gehele wijk (zie hoofdstuk 5 'Proefproject buurtpreventie in Arnhem: een tussenstand').

De steekproeftrekking gebeurde in principe aselekt, waarbij echter wel rekening werd gehouden met een evenredige spreiding over de verschillende straten van de wijk.

Aan de hand van het postcodeboek werd het aantal huisnummers per straat nagezocht. Vervolgens werd het aantal per straat te selecteren huisnummers bepaald op basis van het relatieve aandeel van de woningen per straat in het totaal aantal woningen in de wijk. Tot slot werden op willekeurige wijze (loten) de te benaderen huisnummers geselecteerd. De bewoners op de gekozen adressen ontvingen vervolgens een brief van de Hoofdcommissaris van politie, waarin het onderzoek werd aangekondigd en waarin werd gevraagd om medewerking. Deze medewerking hield in, dat men op een avond (17 of 18 juni 1987: de eerste tussentijdse evaluatie) naar een bijeenkomst in de school zou komen, waar men eerst een vragenlijst in zou vullen en vervolgens deel zou nemen aan een groepsdiscussie. In dezelfde tijd liepen enkele leden van de wijkraad de geselecteerde adressen na en noteerden de namen van de betrokken bewoners. Vervolgens werden daar de bijbehorende telefoonnummers bij gezocht. Deze telefoonlijst werd doorgegeven aan Bureau Criminaliteitspreventie.

Enkele dagen nadat de aangeschreven bewoners de brief ontvangen hadden, werden zij gebeld door een medewerkster van Bureau Criminaliteitspreventie met de vraag of men wilde komen en zo ja, op welke van de twee geplande avonden. Als men te kennen gaf niet te komen, werd doorgevraagd naar de reden.

Van de 59 adressen die uiteindelijk telefonisch benaderd zijn, zegden 36 hun medewerking toe. Van deze 36 zijn uiteindelijk 30 op komen dagen op de geplande avonden voor de eerste tussentijdse evaluatie.

Voor de tweede tussentijdse evaluatie zijn de 30 mensen die meegedaan hadden aan de eerste evaluatie opnieuw telefonisch benaderd. Ook nu werden twee bijeenkomsten in de avonden gehouden (25 en 27 januari 1988). Van de 30 huishoudens die uitgenodigd waren, zijn er in totaal slechts 19 aanwezig geweest. De overigen zijn thuis benaderd door een wijkcontactpersoon, met het verzoek het enquêteformulier alsnog in te vullen. Op deze wijze konden nog 8 ingevulde formulieren opgehaald worden. In totaal hebben dus 27 bewoners meegewerkt aan beide tussentijdse evaluaties. Deze groep wordt verder aangeduid als de panelgroep.

De vragenlijst voor wijkbewoners

De vragenlijst die de bewoners in moesten vullen had dezelfde structuur als de vragenlijst voor de wijkcontactpersonen: per proefprojectonderdeel werd een aantal vragen gesteld en daarnaast werden nog enkele algemene vragen gesteld over de buurt, de mate van burenccontact en mogelijke verandering daarin sinds de start van het proefproject. De vragenlijst voor de wijkbewoners is integraal opgenomen in bijlage 1.

Groepsdiscussie

Na het invullen van de lijsten was er gelegenheid om vragen te stellen en/of opmerkingen over het proefproject te plaatsen. Bij de groepsdiscussies waren -naast twee onderzoeksters van Bureau Criminaliteitspreventie- twee vertegenwoordigers van Voorkoming Misdrijven en een wijkcontactpersoon aanwezig. Een verslag van de twee groepsdiscussies treft u aan in paragraaf 3.8.

2.3 De vertegenwoordigers van Gemeente en Justitie

Er zijn uitgebreide mondelinge interviews gehouden met:

- de burgemeester van Arnhem
- een officier van Justitie
- een functionaris van het GEWAB
- een functionaris van de PEBREM

Tijdens de interviews met de burgemeester en de officier werd gevraagd naar:

- de bekendheid met de inhoud en de ontwikkeling van het buurtpreventieproject;
- verwachtingen ten aanzien van de toekomst van dit en mogelijke andere buurtpreventieprojecten in Arnhem;
- burgemeester: de inhoud en de uitvoering van het bestuurlijk preventiebeleid van de Gemeente Arnhem;
- officier: de voorlichting van slachtoffers uit Molenbeke over de afhandeling van hun zaak.

De functionarissen van het GEWAB en de PEBREM werden geïnterviewd over:

- de voorbereiding en de uitvoering van het verlichtings- c.q. groensnoeiproject in Molenbeke;
- de aandacht die, binnen de diensten, bestaat voor het aspect sociale veiligheid.

Van de interviews is een samenvattend verslag gemaakt dat opgenomen is in hoofdstuk 5.

3 HET PANELONDERZOEK ONDER WIJKBEWONERS

3.1 Inleiding

In juni 1987 werd de eerste tussen evaluatie gehouden onder bewoners uit de wijk. Het herhalingsonderzoek onder dezelfde groep vond plaats in januari 1988. We kunnen dus een beeld schetsen van de ontwikkeling van het project gedurende het laatste half jaar van 1987 en dit vergelijken met de eerste 3-4 maanden van het bestaan van het project. We zullen dit doen aan de hand van enkele relevante onderzoeksvragen. De cijfermatige weergave van de resultaten is opgenomen in bijlage 2.

De onderzoeksvragen zijn:

1. Hoe is de (actieve) deelname aan de diverse project-onderdelen geweest?
2. Hoe bekend zijn de nieuwe onderdelen van het project?
3. In hoeverre zijn de bewoners/huishoudens die deelnamen aan het project, dezelfde als zij die in de eerste periode actief waren?
4. Wat is het oordeel over en het effect van de diverse proefprojectonderdelen?
5. Hoe wordt het gehele project beoordeeld?

De eerste tussenbalans van het project werd opgemaakt aan de hand van dezelfde onderzoeksvragen. Toen bleek dat men -na 3 maanden buurtpreventie- reeds bijzonder goed bekend was met de onderdelen van het project. De vragen naar de bekendheid zijn daarom nu alleen gesteld voor de nieuwe onderdelen (het verlichtingsproject, het groensnoeiproject, de laatste wijkavond).

Op het moment van onderzoek bestond het project uit de volgende onderdelen:

- a. Het melden van verdachte situaties en/of personen.
- b. De sticker 'Attentie buurtpreventie'.
- c. Het merken van waardevolle goederen met behulp van de merkkoffer.
- d. De adviezen over inbraakpreventie.
- e. Het verlichtingsproject.
- f. Het groensnoeiproject.
- g. De informatie over buurtpreventie in de wijkkrant.
- h. De voorlichtingsbijeenkomst over het project voor de gehele wijk (november 1987).
- i. De wijkcontactpersonen als aanspreekpunt.

3.2 Verantwoording

Alvorens de onderzoekresultaten te bespreken zal kort ingegaan worden op de vraag in hoeverre de panelgroep een juiste afspiegeling vormt van de totale groep wijkbewoners. In het eerste evaluatieverslag werd reeds uitgebreid aandacht besteed aan deze vraag.

Zoals vermeld in paragraaf 2.2 hebben 27 respondenten aan beide peilingen meegedaan. Bij de vergelijking van de resultaten van beide onderzoeken zijn de 3 respondenten die alleen aan de eerste peiling meewerkten, buiten beschouwing gelaten.

Om na te kunnen gaan of de onderzoeksgroep een goede afspiegeling vormde van de totale groep bewoners, zijn beide groepen vergeleken op enkele sociaal-demografische kenmerken (zie eerste tussenverslag, pagina 12). Dezelfde vergelijking is nu weergegeven voor de uiteindelijke panelgroep.

Tabel 1: Sociaal demografische kenmerken van de panelgroep en de hele wijk (per 1 januari 1986)

	Onderzoeksgroep		Gehele wijk	
	absol.	%	absol.	%
Leeftijd:				
tot 30 jaar	1	4	153	20
31-50	8	30	268	36
51-65	6	22	160	21
ouder dan 65	12	44	166	22
Totaal	<u>27</u>	<u>100</u>	<u>747</u> **	<u>99</u> *
Geslacht:				
man	15	55	421	47
vrouw	12	44	466	53
Totaal	<u>27</u>	<u>99</u> *	<u>887</u> ***	<u>100</u>
Leefvorm:				
alleenstaand	6	22	231	25
deel van gezin/ samenlevingsvorm	21	78	704	74
Totaal	<u>27</u>	<u>100</u>	<u>935</u>	<u>99</u> *
Huur/koopwoning:				
huurwoning	5	18	149	38
koopwoning	22	81	244	62
Totaal	<u>27</u>	<u>99</u> *	<u>393</u>	<u>100</u>
*= telt niet op tot 100% door afrondingen.				
**= de categorie 0-19 jaar is hier niet meegerekend.				
***= de totalen vallen hier lager uit, omdat de peildatum voor dit gegeven wat vroeger ligt (1985).				

De panelgroep blijkt, evenals de oorspronkelijke onderzoeksgroep, redelijk representatief te zijn voor de gehele bewonersgroep. Voor de variabelen leeftijd en huur/koopwoning zijn er enkele afwijkingen:

- de jongeren (20-30 jaar) zijn ondervertegenwoordigd in de panelgroep, de groep 65 jaar en ouder is daarentegen oververtegenwoordigd;
- de huurders zijn ondervertegenwoordigd en de woningeigenaren zijn (dus) oververtegenwoordigd.

Bij de interpretatie van de resultaten moet men hier mee dus rekening houden. Voorts is er nog een reden om voorzichtig te zijn bij het generaliseren van de resultaten. De werkelijkheid zal vermoedelijk minder rooskleurig zijn dan de onderzoekresultaten weergeven. Er zijn twee gronden aan te geven voor deze veronderstelling:

- Uit de eerste peiling is gebleken dat de ervaringen van de wijkcontactpersonen met de participatie van bewoners aan het project minder positief waren dan de resultaten van het bewoners panelonderzoek.
- Door deel te nemen aan de eerste onderzoekronde konden de panelgroepleden extra betrokken raken bij het project; ondermeer omdat tijdens deze bijeenkomst ook een groepsdiscussie werd gehouden over het project.

Bij het lezen van dit verslag dient men zich dus te realiseren dat de panelgroep bestaat uit bewoners die vermoedelijk intensiever deelnemen aan het buurtpreventieproject dan het geval is voor de gemiddelde wijkbewoner.

3.3 De deelname aan de verschillende proefprojectonderdelen

We zullen per onderdeel weergeven hoe de deelname het laatste half jaar van 1987 is geweest in vergelijking met de periode daarvoor. Bij de nieuwe onderdelen wordt tevens aangegeven hoe het met de bekendheid is gesteld.

A. Het melden van verdachte situaties

Hierover werden de volgende vragen gesteld:

- Heeft u/uw huishouden het laatste half jaar een verdachte situatie opgemerkt?
- Heeft u/uw huishouden de verdachte situatie gemeld?
- Zo nee, waarom niet?
- Heeft u/uw huishouden het laatste half jaar de meldkaart gebruikt?
- Weet u wat er met uw melding is gebeurd?

In bijlage 2 (tabel 1) zijn de antwoorden weergegeven. Hieruit blijkt dat men het laatste half jaar minder vaak een verdachte situatie heeft opgemerkt dan in een zelfde periode daarvoor. In het eerste half jaar heeft de helft van de bewoners wel eens iets verdachts gezien, in het laatste half jaar geldt dat voor eenderde van de panelgroep.

Gezien de kleine aantallen mag men echter niet al te veel waarde hechten aan een dergelijk verschil. Bovendien hoeft het niet te betekenen dat men minder oplettend is geworden; het kan ook zijn dat verdachte figuren zich minder vaak in de wijk ophouden.

Niet elke verdachte situatie wordt gemeld. In de begin periode gebeurde dit iets vaker dan in de periode daarna. De reden om een melding achterwege te laten is niet veranderd. Als een situatie niet acuut is of de verdachte persoon al weer verdwenen is dan wordt er getwijfeld aan de zin van het melden. In totaal werd door de geïnterviewden het laatste half jaar 8 keer een verdachte of ongewone situatie opgemerkt. In 5 gevallen werd hiervan melding gemaakt. De politie werd even vaak gebeld als de wijkcontactpersoon.

De meldingskaart werd en wordt nauwelijks gebruikt bij het melden. Toch hebben de meeste bewoners de kaart ooit aandachtig gelezen en wordt deze bewaard op een gemakkelijk bereikbare plaats (bijvoorbeeld naast de telefoon).

Tenslotte blijkt dat 2 huishoudens de meldingskaart, volgens eigen zeggen, nooit ontvangen hebben.

B. De sticker 'Attentie buurtpreventie'

Tijdens de eerste peiling bleek dat 85% van de geïnterviewde huishoudens de sticker kende en reeds geplakt had. Daarom zijn hierover nu geen vragen meer gesteld.

C. Het merken van waardevolle goederen

Hierover werd gevraagd:

- Heeft u meegedaan aan dit onderdeel?
- Zo ja, welke onderdelen van de koffer heeft u gebruikt?
- Zo ja, heeft u de bijgevoegde registratiekaart ingevuld?
- Als u niet heeft meegedaan, waarom niet?

De antwoorden zijn opgenomen in tabel 2 van bijlage 2. De helft van de bewoners die tijdens de eerste peiling nog niet gemerkt hadden, heeft dit het laatste half jaar alsnog gedaan. Van de totale panelgroep hebben nu 9 huishoudens nog niet gemerkt. Een belangrijk gegeven is dat 6 respondenten van deze groep wel potentieel geïnteresseerd zijn:

- 'ik ben er nog niet aan toegekomen' (3x);
- 'het lijkt me erg moeilijk om te doen' (2x);
- 'ik wist niet dat het kon' (1x).

Een bewoner heeft overigens tijdens de evaluatie-avond een afspraak gemaakt met de aanwezige wijkcontactpersoon om de merkkoffer bij hem op te komen halen.

D. De adviezen over inbraakpreventie

De vragen aan de bewoners waren:

- Heeft u/uw huishouden adviezen ingewonnen?
- Zo ja, bij wie?
- Zo ja, waarover?
- Heeft u de adviezen opgevolgd?
- Als u geen adviezen hebt ingewonnen, waarom niet?

Tabel 3 van bijlage 2 laat zien dat de helft van de panelgroep na 3 maanden buurtpreventie advies had ingewonnen over inbraakpreventie. Een half jaar later blijken 4 van de 10 huishoudens die zich (nog) niet hadden laten adviseren, inmiddels ook om advies te hebben gevraagd. De antwoorden op de vragen wie men om advies vroeg en waarover advies gevraagd werd lopen uiteen. Er werd twee keer advies gevraagd over hang- en sluitwerk, één keer over buitenverlichting en één keer over het merken van goederen.

Degenen die tot op heden geen advies hebben gevraagd zien geen van allen aanleiding om dit te doen. In een aantal gevallen heeft men zich al op andere wijze geïnformeerd, bijvoorbeeld via de pers of via vrienden. Een enkeling heeft geheel op eigen initiatief aan preventie gedaan.

E. Het verlichtingsproject

De aanpassing van de openbare verlichting is geen der bewoners ontgaan. Van de 27 respondenten hebben er 18 gemerkt dat de lampen zijn veranderd of de sterkte van het licht is verbeterd. Dat er lantaarns bij zijn gekomen werd door 16 bewoners opgemerkt; vooral de nieuwe verlichting in het park is de bewoners opgevallen. Bijna de helft van de panelgroep (12 respondenten) weet beide veranderingen te melden: meer lantaarns en beter licht.

F. Het snoeien van de groenvoorziening

Het snoeien van het groen op een aantal onveilige plaatsen in Molenbeke is door tweederde van de ondervraagde bewoners opgemerkt. De helft van deze groep weet te vermelden dat er gesnoeid is langs het pad tussen de Vosdijk en de Schavenmolenstraat. Enkele bewoners noemen nog andere plaatsen waar de groenvoorziening is aangepast (zie bijlage 2 tabel 5). Voorts is gevraagd of men bekend is met de mogelijkheid om plaatsen, waar nodig gesnoeid moet worden vanuit het oogpunt van sociale veiligheid, te melden bij een wijkcontactpersoon. De helft van de ondervraagde bewoners blijkt dit te weten.

G. De informatie in de wijkkrant

Het Molenbekertje vormt nog steeds een uitstekend medium om de wijkbewoners te informeren over het buurtpreventieproject. Nagenoeg alle geïnterviewde bewoners lezen deze informatie altijd of regelmatig.

H. De voorlichtingsbijeenkomst

De tweede wijkavond (november 1987) over buurtpreventie werd bijgewoond door 11 respondenten uit de panelgroep. De eerste wijkavond werd door 14 van de 27 huishoudens bezocht.

I. De wijkcontactpersonen

Hierover werd gevraagd:

- Heeft u/uw huishouden contact gehad met een wijkcontactpersoon? Zo ja, hoe vaak?
- Zo ja, van wie ging het initiatief uit?
- Zo ja, waar ging het contact over?
- Indien geen contact, waarom niet?

De antwoorden zijn weergegeven in tabel 6 (bijlage 2). Het laatste half jaar zijn er minder vaak contacten geweest tussen bewoners uit de panelgroep en wijkcontactpersonen. Uit beide peilingen blijkt weliswaar dat respectievelijk 13 en 10 huishoudens minstens één keer contact heeft gehad met een wijkcontactpersoon, het totale aantal contacten is echter duidelijk afgenomen. In de eerste 3-4 maanden waren er in totaal 22 contacten, in het tweede half jaar slechts 12. De meeste contacten hebben betrekking op het melden van verdachte situaties. Dit komt overeen met de eerste peiling. Er bestaan geen bijzondere belemmeringen om contact te leggen met een wijkcontactpersoon. Als er geen contact is geweest dan is er ook geen aanleiding voor geweest volgens de respondenten. Dat er minder vaak aanleiding was voor onderling contact kan afgeleid worden uit het feit dat de helft van de panelgroep reeds vóór de eerste peiling inbraakpreventie-advies had ingewonnen of de merkkoffer had geleend van een wijkcontactpersoon. Een en ander betekent dat de contacten tussen de bewoners en de wijkcontactpersonen veelal functioneel van aard zijn (gebleven).

Samenvattend

Voor de twee nieuwe projectonderdelen geldt dat men daar goed van op de hoogte is: het verbeteren van de verlichting is door alle geïnterviewden opgemerkt; het snoeien van groen door tweederde van de geïnterviewden. Overigens wordt bij deze onderdelen geen actieve inbreng van de bewoners verwacht. De deelname aan de projectonderdelen, die bij de eerste tussenevaluatie net op gang waren gekomen, heeft zich duidelijk verder ontwikkeld. De groep bewoners die om inbraakpreventie-advies heeft gevraagd is groter geworden. Hetzelfde kan gezegd worden van het merken van waardevolle bezittingen.

Het signaleren en melden van verdachte situaties is afgenomen. Wellicht is er ook minder aanleiding om te melden. Er zijn ook minder contacten met wijkcontactpersonen geweest; hier geldt echter zeker dat de geïnterviewde bewoners daar ook minder aanleiding voor hadden.

De meeste geïnterviewden blijven de artikelen over buurtpreventie in het Molenbekertje trouw volgen. Daar staat tegenover dat de tweede voorlichtingsbijeenkomst in wat mindere mate werd bezocht dan de eerste bijeenkomst.

Op basis van ervaringen met de onderdelen die een actieve bijdrage van de bewoners vragen, kan worden geconstateerd dat er sprake is van een golfbeweging: de deelname aan deze onderdelen komt voorzichtig op gang, bereikt op een gegeven moment het hoogste punt om dan weer minder te worden.

3.4 Zijn er nieuwe deelnemers bijgekomen?

In de vorige paragraaf hebben we nagegaan hoeveel bewoners/huishoudens deelnamen van het buurtpreventieproject.

In deze paragraaf stellen we ons de vraag of de deelname beperkt is gebleven tot **eenzelfde** groep bewoners die zowel tijdens de beginperiode als tijdens de tweede fase actief was, of dat het totale aantal deelnemende bewoners/huishoudens is toegenomen. Het antwoord op deze vraag is weergegeven in onderstaand schema.

De onderdelen merken en advisering inbraakpreventie zijn buiten beschouwing gelaten. Dit zijn in principe eenmalige activiteiten, in totaal hebben 9 huishoudens deelgenomen aan deze onderdelen tijdens het tweede half jaar van 1987.

Schema 1: Deelname tijdens tweede peiling

Activiteiten	Totaal: waarvan ook deelgenomen tijdens eerste peiling	
signaleren	8	4
melden	5	2
bezoek wijkavond	11	8
contact wijk-contactpersoon	10	6

De deelnemers aan de verschillende onderdelen van het project blijken inderdaad voor een deel dezelfde bewoners te zijn. Vooral de tweede wijkavond werd veelal bezocht door bewoners die ook naar de eerste bijeenkomst waren geweest. Daar staat tegenover dat slechts 3 huishoudens in het afgelopen jaar aan geen van de 4 genoemde activiteiten hebben meegedaan.

3.5 Het oordeel over de proefprojectonderdelen

De onderdelen zijn vaak alleen te beoordelen door diegenen die eraan meegedaan hebben. Dit heeft tot gevolg dat het toch al beperkte aantal respondenten nog kleiner is geworden. Bovendien hebben niet alle deelnemers elke vraag ook beantwoord. Bij de interpretatie van de resultaten gaat het dan ook om globale indrukken.

A. Het melden van verdachte situaties

Bij dit onderdeel werd gevraagd:

- is de meldingskaart duidelijk?
- is de kaart gemakkelijk in het gebruik?
- is de kaart volledig?
- vindt u het belangrijk om te weten wat er met uw melding is gebeurd?

De antwoorden staan in tabel 7 (bijlage 2).

Men blijkt over het algemeen tevreden met de opzet en indeling van de meldingskaart. Slechts 3 respondenten vinden de kaart te moeilijk omdat de veronderstelde observaties te moeilijk zijn. Het antwoord op deze vragen dient echter gerelativeerd te worden door het gegeven dat er niet of nauwelijks daadwerkelijk gebruik gemaakt is van de meldingskaart. Dit komt ook tot uiting in het feit dat eenderde van de respondenten de oordeelsvragen over de meldingskaart niet beantwoord heeft.

D. Adviezen over inbraakpreventie

Het gaat hier slechts om vier respondenten. Van hen zijn er 3 tevreden over het advies dat uitgebracht werd door respectievelijk een wijkcontactpersoon, de politie en een beveiligingsbedrijf. De vierde bewoner was voor advies over buitenverlichting naar een lampenzaak gegaan. Het benodigde materiaal bleek echter niet in voorraad, waarmee het hele plan werd uitgesteld.

E-F. Het verlichtings- en groensnoeiproject

De bewoners zijn zeer tevreden met de aanpassing van de openbare verlichting. Men voelt zich veiliger en verwacht dat er een afschrikkende werking voor potentiële daders van uitgaat. Twee bewoners vinden nog meer verlichting noodzakelijk (concreet wordt hier de hoek Megenstraat en Schavenmolenstraat genoemd).

Van de totale panelgroep hebben 9 bewoners zelf (nog) geen buitenverlichting. Onder hen zijn 4 bewoners die wel zelf verlichting willen aanbrengen maar er nog niet aan toe zijn gekomen.

Bijna alle bewoners die gemerkt hebben dat er gesnoeid is (tweederde van de panelgroep) zijn tevreden over dit initiatief. Men vindt dat de gesnoeide plaatsen overzichtelijker zijn geworden (zie ook tabel 8 bijlage 2).

G. De informatie over buurtpreventie in de wijkkrant

Men vindt de informatie die in het Molenbekertje verschijnt over buurtpreventie nog steeds informatief. Maar tijdens de eerste tussenevaluatie bleek reeds dat de informatie over het algemeen niet erg boeiend werd gevonden.

In deze tweede evaluatie vinden we dit oordeel in nog sterkere mate terug (zie bijlage 2 tabel 9). Evenals de vorige keer mist men artikelen over concrete ervaringen van bewoners en politie met criminaliteit en preventie in de wijk. Dit zou de informatierubriek over buurtpreventie boeiender maken.

Tenslotte werd -alleen bij de tweede peiling- gevraagd of men vond dat er voldoende informatie over het project werd gegeven. Slechts 1 respondent had behoefte aan meer informatie. Verder was iedereen op dit punt tevreden.

H. De voorlichtingsbijeenkomst (november 1987)

Deze bijeenkomst werd bijgewoond door elf respondenten. Voor een aantal onderwerpen die tijdens die avond aan de orde zijn geweest, hebben we gevraagd of men hierover door de bijeenkomst meer te weten was gekomen. Bij elk van deze onderwerpen beantwoordt de helft van de bezoekers-panelleden deze vraag bevestigend (zie tabel 10, bijlage 2).

De presentatie van de informatie wordt door twee van de elf respondenten bekritiseerd. Zij vonden de wijze van presentatie te schools en teveel in herhalingen tredend. Een respondent is dan ook na de pauze vertrokken. De meesten zijn echter positief over de wijkavond. Zeven panelleden vinden zelfs dat ze na deze wijkavond een positiever beeld van buurtpreventie hebben gekregen. Twee bewoners stellen dat op deze avond negatieve berichten over buurtpreventie die in de wijk de ronde deden weerlegd konden worden.

I. De wijkcontactpersonen

Het optreden van de wijkcontactpersonen werd en wordt over het algemeen als prettig en deskundig ervaren. Slechts één bewoner plaatst in dit verband een kritische kanttekening. Hij/zij is van mening dat de wijkcontactpersoon met meer takt moet optreden tegenover de ouderen in de wijk omdat deze vaak achterdochtig zijn.

Samenvattend

Men is opnieuw overwegend positief over de verschillende onderdelen van het project. Er wordt in zeer concrete bewoordingen lof uitgesproken over de aanpassing van de verlichting. Ook valt op dat de voorlichtingsavond een positieve invloed heeft gehad op de beeldvorming over het project. Verder wordt evenals de vorige keer, de suggestie gedaan dat: "ervaringen van mensen zelf, opgetekend in het Molenbekertje, een en ander boeiender kunnen maken".

3.6 Heeft het proefproject effecten op (de sfeer in) de buurt?

We hebben hier gevraagd:

- of men afspraken maakt met burens om op elkaars huis te letten bij kortdurende afwezigheid;
- of men het laatste half jaar vaker contact heeft met de burens of andere buurtbewoners;
- of dit contact het laatste half jaar beter of slechter is geworden;
- of men de politie vaker in de buurt heeft gezien het laatste half jaar?

Uit de eerste peiling was gebleken dat het merendeel van de respondenten altijd al afspraken maakte om op elkaars huis te passen bij langdurige afwezigheid. Omdat toezicht ook belangrijk is bij kortdurende afwezigheid (1 à 2 dagen) hebben we bij deze tweede peiling gevraagd of men in die situatie ook afspraken met burens maakt.

Het blijkt nu dat de meeste bewoners ook dit altijd al deden (tabel 12, bijlage 2). Er werd dus op dit punt al opmerkelijk veel onderlinge sociale controle uitgeoefend.

Tijdens de eerste peiling zei bijna de helft van de respondenten **vaker** contact te hebben met burens/buurtgenoten sinds de start van het project. Nu geldt dat in totaal voor tweederde van de panelgroep. Het feit dat men vaker contact heeft met burens of buurtbewoners wil echter nog niet zeggen dat het contact ook **beter** is geworden. Meestal zegt men dat het contact hetzelfde is gebleven waarbij vaak wordt toegevoegd dat het contact al goed was.

In vergelijking met de eerste peiling zijn meer respondenten van mening dat de politie vaker in Molenbeke komt; anderzijds echter, worden nogal wat negatieve opmerkingen bij deze vraag geplaatst zoals: "de politie komt even vaak als voorheen en dus onvoldoende". De verscheidenheid van meningen ten aanzien van deze vraag, die bij de eerste evaluatie ook al werd gesignaleerd, is dus gebleven.

3.7 De beoordeling van het gehele project

We hebben hierover de volgende vragen gesteld:

- mogelijke suggesties ter verbetering van het proefproject;
- moet het project de komende jaren doorgaan?;
- welk rapportcijfer zou u aan het project geven.

Er zijn twee problemen in de wijk, die in het kader van het buurtpreventieproject sterk leven bij de bewoners:

- het vergroten van de veiligheid op de paden tussen de huizen (6 x genoemd);
- het afsluiten van de doorgang 's Gravenmolenstraat-Vosdijk, waardoor de doorloopfunctie van de wijk verminderd zou worden (5 x genoemd).

Deze punten komen verder aan de orde bij weergave van de groepsdiscussie. Incidenteel worden nog enkele andere suggesties gedaan ter verbetering van het project:

- het verkeersprobleem Vosdijk aanpakken;
- een alarm/telefoonaansluiting aanleggen voor oudere mensen;
- meer uiterlijk vertoon van politiezijde;
- het aanpakken van autodiefstal door preventieve acties.

Bijna alle ondervraagden vinden het zinvol om met het project door te gaan de komende jaren (22 respondenten). De overigen hebben deze vraag niet beantwoord.

Tenslotte, het buurtpreventierapport ziet er als volgt uit:

1e peiling		2e peiling	
cijfer	aantal	cijfer	aantal
6	2	6	
7	12	7	4
8	11	8	20
geen antwoord	4	geen antwoord	3

De eensgezindheid over het rapportcijfer is toegenomen. Bijna iedereen vindt het project een 8 waard. De reactie van een leerkracht op een schoolrapport met deze cijfers zou zijn: "Ga zo door!" De waardering voor het project als geheel is onmiskenbaar gestegen.

3.8 De groepsdiscussies van de wijkbewoners

In vergelijking met een halfjaar geleden, leefden er minder vragen bij de wijkbewoners. Blijkbaar zijn een aantal zaken, zoals het melden en de meldingskaart inmiddels duidelijk geworden voor deze groep bewoners. Aan de hand van enkele thema's hebben we een samenvattend verslag gemaakt van de groepsdiscussies van beide bijeenkomsten (25 en 27 januari 1988).

Het effect van het project

Op beide avonden was de meest brandende vraag: zijn er nou minder inbraken gepleegd sinds de start van het buurtpreventieproject? Volgens de aanwezige politiefunctionaris is er afgelopen februari nog een piek geweest in het aantal inbraken. In het gehele jaar (1987) zijn er ongeveer evenveel inbraken geweest als in de maand februari van dat jaar. De indruk bestaat dat het totale aantal inbraken inderdaad is afgenomen, maar werd er gezegd: "er hoeft maar een gek een avond bezig te zijn" en het beeld is weer verstoord omdat het in absolute zin toch om kleine aantallen gaat. Dit gegeven maakt het moeilijk om harde uitspraken te doen over het effect van het project op het aantal inbraken. Overigens zullen in de effectevaluatie (mei 1988) alle beschikbare politiecijfers worden geanalyseerd en gepresenteerd.

Het doen van aangifte

Het is de ervaring van enkele bewoners dat vaak geen aangifte wordt gedaan als de schade gering is of alleen sprake is van een poging tot inbraak. Ook voor de aanwezigen blijkt het niet altijd duidelijk te zijn wat de zin is van aangifte doen als je weinig schade hebt. De politiefunctionaris vertelt dat dit voor de politie zinvolle informatie is. De politie onderneemt namelijk na veel aangiften actie bijvoorbeeld door te posten in burger. De suggestie wordt gedaan om in het Molenbekertje aandacht te schenken aan het belang van het doen van aangifte, ook bij poging tot inbraak.

De afsluiting doorgang Vosdijk

De meningen over dit onderwerp zijn verdeeld. Aan de ene kant staan de bewoners die er zeker van zijn dat het afsluiten van de wijk een hoop ellende voorkomt: "Er loopt een spoor van auto's die opengebroken worden naar het doorgangspad". Aan de andere kant wordt gezegd dat afsluiting op gespannen voet staat met leefbaarheid, vrijheid en toegankelijkheid. Jongeren die niet in de wijk wonen, veroorzaken wellicht overlast maar het is helemaal niet zeker dat ze criminaliteit veroorzaken. Verder betekent afsluiting dat kinderen langs een andere weg -die veel onveiliger is- naar school zouden moeten.

De verlichting

Het is heel belangrijk dat bewoners nu de eigen achterpaden gaan verlichten. De aanwezige wijkcontactpersoon geeft te kennen dat bewoners voor advies bij hem of een van zijn collega's terecht kunnen. De vraag waarom een gedeelte van de Vosdijk buiten de aanpassing van de verlichting is gebleven kan beantwoord worden door een medewerkster van Bureau Criminaliteitspreventie die een functionaris van het GEWAB geïnterviewd heeft. Tijdens dit gesprek is gezegd dat daar geen leidingen liggen.

Het merken

Ten aanzien van het merken wordt de vraag gesteld of het alleen maar zin heeft om te merken als het goed zichtbaar gebeurt. De reactie van de politiefunctionaris is ontkennend. Het merken dient niet alleen om de dader af te schrikken (duidelijk zichtbaar merken). Ook al is er onopvallend gemerkt, voor de heler worden de afzetmogelijkheden beperkt. Bovendien is het voor de politie vaak onmogelijk om bij in beslag genomen niet gemerkte goederen uit te maken wie de rechtmatige eigenaar is. Dit verhaal wordt bekrachtigd door een bewoonster die vertelt dat zij haar gestolen, doch gemerkte, geluidsapparatuur binnen enkele dagen terug gekregen heeft. Deze was door de politie elders in het land in beslag genomen bij een opgepakte heler.

4 DE INTERVIEWS MET DE WIJKCONTACTPERSONEN

De zes gevoerde interviews zijn geïntegreerd tot een verhaal dat is ingedeeld naar de diverse onderdelen van het project. Er zal een vergelijking gemaakt worden met de resultaten van de eerste tussenevaluatie.

4.1 Het melden van verdachte of ongewone situaties

Tijdens de eerste tussenevaluatie werd reeds geconstateerd dat het aantal meldingen van buurtbewoners bij de diverse contactpersonen nogal verschilt. De meldingen kwamen toen vooral binnen bij drie contactpersonen. Twee van hen zeggen het laatste half jaar minder meldingen te hebben gekregen. De derde contactpersoon fungeert echter meer nog dan in de begin periode, als vertrouwenspersoon die verreweg de meeste meldingen binnen krijgt.

Laatst genoemde contactpersoon krijgt ongeveer drie meldingen per week, hoofdzakelijk telefonisch. Het aantal meldingen bij hem is eerder meer dan minder geworden het laatste half jaar. Het aantal meldingen dat de overige vier wijkcontactpersonen de afgelopen zes maanden binnen kregen varieert van nul tot tien. Over de vraag of bewoners sinds het begin van het project meer of juist minder zijn gaan melden, zijn de meningen verdeeld. Enerzijds wordt een toenemende alertheid en actiebereidheid geconstateerd, anderzijds wordt gezegd dat bewoners juist minder opletten: "Bewoners hebben de indruk: we zijn er wel, de zaak is georganiseerd, men let wel op voor ons".

Niet elke contactpersoon reageert hetzelfde op een melding. Een contactpersoon geeft te kennen vaak zelf een kijkje te gaan nemen. Twee anderen noemen als regel dat men na een telefonische melding - die eventueel direct wordt doorgebeld naar de politie - samen met de bewoner die gemeld heeft alsnog een meldingskaart invult.

Onlangs is afgesproken dat een melding, binnengekomen bij één contactpersoon, doorgebeld wordt aan de overige contactpersonen. Hierdoor is men beter op de hoogte van hetgeen gebeurt in de wijk en kan er adequater gereageerd worden naar de politie. In het verleden is namelijk gebleken dat een melding over dezelfde situatie bij meer dan één contactpersoon kon binnenkomen, zonder dat men dit van elkaar wist.

De vraag of bepaalde groepen bewoners meer of juist minder dan anderen melden wordt niet eenduidig beantwoord. Enkele wijkcontactpersonen denken, evenals bij de eerste evaluatie, dat oudere bewoners en alleenstaanden alerter zijn en vaker melden. De contactpersoon die de meeste meldingen krijgt zegt echter meldingen te krijgen uit alle leeftijdsgroepen.

Tijdens de eerste tussenevaluatie werd reeds duidelijk dat het melden een nogal gecompliceerd proces is. Zo hadden bewoners vaak moeite om te bepalen welke situaties gemeld moeten worden.

Eén contactpersoon is van mening dat hierover meer duidelijkheid is gekomen dankzij de voorlichting van de politie op de laatste wijkavond. De overigen constateren dat er nog steeds een drempel bestaat om te melden gezien het risico van loos alarm of van inbreuk op de privacy van anderen. Het blijft vaak moeilijk te bepalen hoe een situatie geïnterpreteerd moet worden: er brandt licht in het huis van mensen die op vakantie zijn; maar misschien zijn de bewoners onverwacht eerder thuis gekomen!

Bestaat er aan de ene kant een te ver gaande angst om de privacy van anderen aan te tasten, anderzijds wordt de wijkcontactpersoon ook geconfronteerd met vragen van bewoners die een inbreuk op de privacy van anderen impliceren. "Buren willen soms dat je je met een bepaalde situatie bemoeit, waar je helemaal niets mee te maken hebt". Bewoners verwachten bijvoorbeeld van een contactpersoon dat hij hun buren zal aanspreken op het feit dat de achterdeur vaak openstaat.

De onzekerheid of een situatie gemeld moet worden zal vaak tot consequentie hebben dat men te lang wacht met melden. Dit wordt door alle contactpersonen nog steeds herkend als een moeilijk punt. Ook in acute situaties, zoals een poging om een auto open te maken, is men nogal eens geneigd om af te wachten. Als het goed afloopt dan wordt er vaak niet gemeld of pas na enkele uren of dagen.

De contactpersoon die het meest met meldingen te maken krijgt, signaleert bovendien dat oude mensen 's avonds niet makkelijk opbellen maar wachten tot de volgende dag.

De meldingskaart wordt volgens de wijkcontactpersoon weinig gebruikt. Het blijft gemakkelijker om de telefoon te grijpen. Twee contactpersonen vermoeden dat het invullen van de kaart wel minder problemen oplevert dan in het begin, althans men hoort er niet meer over. Twee anderen zijn van mening dat de problemen die zich vooral bij ouderen kunnen voordoen waarschijnlijk onvermijdelijk zijn. De contactpersoon met de meeste meldingen krijgt weinig reacties van mensen over problemen met invullen. Hij krijgt, volgens eigen zeggen, echter vaak te maken met situaties waarin de meldingskaart niet ingevuld hoeft te worden.

Tijdens de beginperiode bleken de meldingen aan de politie via de receptie niet altijd even soepel te verlopen. Men werd wel eens afgescheept. Deze klacht lijkt verholpen; de laatste zes maanden is een dergelijk communicatieprobleem niet meer voorgekomen. Overigens blijkt de wijkagent een belangrijke functie vervuld te hebben bij het melden door contactpersonen: "Dit was een heel directe weg en je hoorde ook later van hem hoe iets in elkaar zat". Het wordt dan ook als een groot gemis ervaren dat de wijkagent weggaat uit de wijk.

Het terugmelden vanuit de politie naar bewoners die gemeld hebben wordt in het algemeen beschouwd als te arbeidsintensief voor de politie. Hoewel enigerlei vorm van terugmelding als heel belangrijk wordt beschouwd, wordt ook gezegd dat bewoners niet alles hoeven te weten.

Conclusies

Er is een duidelijke verandering opgetreden in de verdeling van de meldingen. Eén contactpersoon krijgt nu bijna alle meldingen. Bovendien worden nu de meldingen tussen de contactpersonen onderling doorgegeven.

Over het algemeen is men van mening dat het moeilijk zal blijven om te beoordelen of een situatie verdacht genoeg is om gemeld te worden. Dit neemt niet weg dat de meldingsprocedure nog verbeterd kan worden. Zo wordt er in de eerst volgende wijkkrant uitgebreid aandacht aan besteed. Verder zijn enkele contactpersonen van mening dat de contactpersoon, meer dan tot nog toe het geval is, intermediair moet worden tussen bewoners en politie in geval van niet acute situaties. De drempel om bij een contactpersoon te melden is volgens hen lager. Het terugmelden gebeurt niet of nauwelijks maar wordt wel als belangrijk beschouwd. Het behoeft nadere aandacht na te gaan hoe en in welke gevallen teruggemeld zou moeten en kunnen worden.

4.2 De stickers en het merken van waardevolle goederen

Er zijn het laatste jaar niet veel stickers meer bijgekomen volgens de contactpersonen. Vermoedelijk heeft 50 tot 70% van de bewoners de sticker nu geplakt. Het plakken van de sticker is voornamelijk gestimuleerd via het Molenbekertje en de wijkavonden. Individuele acties van contactpersonen om het plakken te bevorderen zijn beperkt gebleven. De meesten hebben alleen bewoners die vlakbij hen wonen gevraagd om de stickers te plakken. Het principe blijft echter dat bewoners de vrijheid moeten hebben om zelf te beslissen of ze de sticker wel of niet willen plakken.

Over het geheel genomen valt de belangstelling voor het merken van goederen tegen. In de afgelopen 6 maanden hebben ongeveer 40 huishoudens gebruik gemaakt van de koffer. Na de eerste 3 maanden waren dat er 35 (zie eerste tussenevaluatie). De contactpersonen krijgen verschillende motieven van mensen te horen om niet te merken, zoals:

- "er valt bij ons toch niets te halen";
- "en als ik het nou later wil verkopen";
- "er wordt bij mij toch niet ingebroken";
- "ik ga niet krassen op mijn dure spullen".

Verder kost het merken veel tijd en kan het ingewikkeld lijken. Beide factoren kunnen er toe leiden dat bewoners er niet toe komen om te merken of het steeds weer uitstellen. Een contactpersoon vermoedt dat mensen eerder hun hang- en sluitwerk verbeteren dan dat ze gaan merken. Gecombineerd met de verbetering van de straatverlichting vindt men het dan wellicht niet nodig om ook nog te merken.

De UV-pen en de graveerpennen worden nog steeds het meest gebruikt volgens de contactpersonen. De slagletters worden vermoedelijk het minst gebruikt.

Inmiddels is wel duidelijk geworden dat mensen bepaalde spullen zoals kostbaar porcelein en antiek glaswerk en sieraden niet merken uit angst voor beschadiging of waardevermindering.

In dit verband werd de suggestie gedaan om in de merkkoffer informatie op te nemen over:

- wat moet je wel en niet merken;
- wat kan je doen met sieraden.

De bekendheid van de koffer is over de grenzen van de wijk heengegaan. Er komen ook uit andere wijken verzoeken om de merkkoffer te mogen gebruiken.

Op basis van de ervaringen vanaf het begin tot nog toe, blijkt niet duidelijk dat bepaalde groepen bewoners meer of juist minder merken. Enerzijds wordt gezegd dat ouderen vaker merken omdat ze meer waardevolle spullen hebben verzameld. Anderzijds wordt ook gemeld dat ouderen - om onduidelijke redenen - de boot afhouden, ook al biedt de contactpersoon aan om te helpen met het merken.

4.3 Informatie over buurtpreventie in het wijkblad

De positieve waardering voor de informatie over buurtpreventie in de wijkkrant is onveranderd. De formule blijft: kort, informatief en zakelijk. Over de frequentie van de berichtgeving wordt verschillend gedacht. Aan de ene kant bestaat de mening dat bewoners, vooral door de diverse informatie-avonden, overvoerd zijn met informatie. Dit begint weerstanden op te roepen; het informeren en motiveren van bewoners zou over een langere periode uitgesmeerd moeten worden.

Aan de andere kant wordt gezegd dat informatie niet vaak genoeg herhaald kan worden. Nog steeds blijkt dat bewoners elementaire informatie gemist hebben, zoals het feit dat er een meldkaart bestaat.

De voorzitter van de wijkraad, die de rubriek over buurtpreventie verzorgt, is voorlopig nog niet bang voortdurend in herhalingen te vervallen bij het schrijven over het project. De verschillende onderdelen van het project kunnen nog verder uitgediept worden. Binnenkort verschijnt er bijvoorbeeld een artikel voor het melden in acute situaties; immers in acute situaties zijn mensen emotioneel en staan ze onder druk.

Het terugmelden via het Molenbekertje gebeurt tot nu toe nauwelijks. Niet alle contactpersonen vinden het Molenbekertje ook een geschikt medium voor het terugmelden aan de hand van aangiftecijfers en de incidentenregistratie. Twee contactpersonen staan hier nogal huiverig tegenover. Als er weinig te melden is vanuit de politie dan kan dat betekenen dat de betrokkenheid van de bewoners afneemt. Als er daarentegen veel aangiften gedaan zijn, dan nemen de onrustgevoelens in de wijk wellicht onnodig toe.

Vier contactpersonen zijn wel van mening dat er in het Molenbekertje meer aandacht besteed zou moeten worden aan het terugmelden. De benodigde gegevens worden echter onregelmatig verstrekt door de politie en ook het Molenbekertje verschijnt niet met een vaste regelmaat. Verder zijn de gegevens vaak onoverzichtelijk omdat het niet mogelijk is via de computer gegevens per wijk op te vragen.

4.4 Het werk van de wijkcontactpersonen

De contactpersonen vinden het werk over het algemeen nog steeds nuttig en leuk. De motivatie blijft groot, hetgeen voor iedereen geldt. De individuele waardering voor de verschillende onderdelen is nauwelijks veranderd de laatste 6 maanden. Het werk wordt niet als saai ervaren; er zijn voldoende nieuwe onderwerpen die zich aandienen, zoals de verlichting van de achterpaden en de acties na de overvallen op de Velperweg. De houding ten opzichte van het verloop van het project is wel gewijzigd het laatste half jaar. De ervaring van de afgelopen tijd heeft geleerd dat het tempo laag ligt en het project veel langer gaat duren dan men had gedacht. Sommigen hebben daar wel aan moeten wennen. Het onderlinge contact werkt echter stimulerend. De onderlinge samenwerking is alleen maar beter geworden. Men heeft elkaar beter leren kennen, meningsverschillen kunnen gemakkelijker geuit worden en men weet meer dan in het begin gebruik te maken van elkaars mogelijkheden.

De gebrekkige communicatie over meldingen die binnengekomen bij individuele contactpersonen, is het enige knelpunt in de onderlinge samenwerking dat genoemd wordt.

Hopelijk wordt dit echter ondervangen door de afspraak die gemaakt is om binnengekomen meldingen door te bellen.

Een contactpersoon vindt het nog steeds jammer dat bewoners zo weinig bij hem melden. Hij zou het wel wat drukker willen hebben.

Het werk als contactpersoon vraagt ongeveer evenveel tijd als in de beginperiode. De voorzitter van de wijkraad besteedt ongeveer 20 uur per maand aan zijn taken in het kader van het buurtpreventieproject. Het aantal uren dat de wijkcontactpersonen besteden aan hun werkzaamheden varieert van naar schatting 5 uur tot 20 uur per maand.

De contacten met de politie

In vergelijking met de eerste tussenevaluatie zijn er meer kritische geluiden te horen over de politie. De overplaatsing van twee politiemensen die betrokken waren bij het project is hard aangekomen. Vooral het vertrek van de wijkagent betekent een gevoelig verlies voor de wijk. Dat de beslissing tot overplaatsing genomen werd tijdens de proefperiode van het project en zonder dat men daar tevoren in gekend werd, heeft de indruk gewekt dat de politie het project niet meer zo belangrijk vindt.

De adhoc contacten met de politie lopen over het algemeen nog steeds goed. Twee contactpersonen plaatsen daar wel een kanttekening bij. Zij hebben ervaren dat het, vooral in het weekend, lang kan duren voordat de politie na een melding ter plekke arriveert.

De maandelijkse contacten met de politie worden eveneens over het algemeen nog steeds als positief ervaren. Echter, ook hierbij worden enkele negatieve punten genoemd:

- het enthousiasme gaat er wel af, de vergaderingen worden minder goed voorbereid;
- de politie wil de kar alleen trekken, nu de proefperiode het einde nadert, dit blijkt bijvoorbeeld uit de organisatie van het onderzoek.

Verschillende contactpersonen maken zich zorgen over de bijdrage van de politie, wanneer de proefperiode voorbij is. Men is bang dat de belangstelling bij de korpsleiding sterk zal afnemen, hetgeen merkbaar zal zijn op het uitvoerende niveau.

De contacten met de PEBREM en GEWAB

In het kader van het verlichtings- en groensnoeiproject zijn er contacten geweest met het GEWAB en de PEBREM. Deze zijn over het algemeen als positief ervaren.

De gemeentelijke diensten besteden volgens de contactpersonen veel tijd en aandacht aan de wijk. Sommigen plaatsen daarbij wel een relativering: "het aanzien van de wijk wordt belangrijk gevonden omdat Molenbeke een proefproject is".

Vanuit de wijk zijn vooral veel positieve reacties vernomen over de aanpassing van de verlichting. Het is een enorme verbetering dat de verlichting op volle sterkte blijft branden. Na de verbetering van de openbare verlichting is overigens gestart met het stimuleren van het particuliere initiatief om de achterpaden (beter) te gaan verlichten.

4.5 Het buurtpreventieproject en de sfeer in de buurt

De verandering van de sfeer in de buurt is een proces dat zich geleidelijk voltrekt volgens de contactpersonen. Tijdens de eerste tussenevaluatie werd aangegeven dat de sociale cohesie in de buurt sterker werd: er groeit solidariteit door het hebben van een gezamenlijk doel; men let beter op elkaars spullen en geeft vreemde situaties door aan de contactpersonen (zie: proefproject Buurtpreventie in Arnhem, Een tussenstand pagina 37).

Op basis van de gegevens van deze tweede evaluatie krijgt men inderdaad de indruk van een voortgaande ontwikkeling. Bijna alle contactpersonen leggen nu de nadruk op het toenemende contact tussen wijkbewoners:

- Mensen passen steeds vaker op elkaars huis. Ze hebben een sleutel en doen 's avonds de gordijnen dicht.
- Er is meer onderling contact. Dit is vooral belangrijk voor alleenstaande ouderen, veelal vrouwen.

- Vroeger zei men elkaar amper gedag, nu is men bereid om op elkaars huis te passen.
- Door het buurtpreventieproject heb je iets om over te praten met mensen uit de straat.

Vier wijkcontactpersonen hebben de indruk dat de feitelijke criminaliteit in de wijk is afgenomen. In februari/maart van het vorig jaar werd nog een serie inbraken geconstateerd, doch daarna is het minder geworden. Hierbij wordt ook verwezen naar de berichtgeving in de kranten. Het zijn nu andere wijken die genoemd worden in verband met criminaliteit. Weliswaar zijn er onlangs nog drie gevallen van tasjesroof geweest maar dit gebeurde aan de rand van de wijk.

Eén contactpersoon vreest dat de feitelijke criminaliteit niet is afgenomen. "Er is een rustige periode geweest, maar het lijkt wel of we de laatste tijd alles hebben ingelopen".

Hierdoor ontstaan twijfels over de zin van het project. Maar, zo wordt gezegd, door dit project heb je in ieder geval nog het gevoel dat je iets kunt doen. Het ergste is om je machteloos te voelen.

Enkele contactpersonen zeggen het jammer te vinden dat men niet goed op de hoogte is van de politiecijfers omtrent de feitelijke criminaliteit. Eén contactpersoon vindt bovendien dat de presentatie (op de laatste wijkavond), door de politie, van cijfers over de ontwikkeling van de criminaliteit vaag en onduidelijk was. Hij vindt dat de politie het proefproject hiermee juist meer zou moeten verkopen.

Tijdens de eerste tussenevaluatie werd reeds gezegd dat men de indruk had dat de meeste buurtbewoners zich veiliger zijn gaan voelen. Dit idee bestaat nog steeds en men hoort het ook, vooral van oudere mensen. Verschillende contactpersonen zijn van mening dat de verbetering van de verlichting speciaal heeft bijgedragen aan het gevoel van veiligheid bij de bewoners. Oudere mensen durven nu 's avonds de hond weer uit te laten!

Tenslotte worden enige suggesties weergegeven die door de contactpersonen geuit zijn ter verbetering van het buurtpreventieproject.

- Nieuwe bewoners benaderen en informeren over het buurtpreventieproject.
- Het graveren van autoradio's (naar aanleiding van enkele autokraken in de wijk).
- De terugrapportage van meldingen moet vorm en inhoud krijgen.
- In iedere straat zouden twee contactpersonen gezocht moeten worden. Eén voor en één achter in de straat. Dat maakt het makkelijker voor mensen om te melden.
- Het project moet levend gehouden worden door de contacten op straat. Dat is belangrijker dan acties voeren via de wijkkrant, een wijkavond en dergelijke.
- De laatste wijkavond was weinig boeiend. We moeten met iets nieuws komen, bijvoorbeeld iemand van het Openbaar Ministerie uitnodigen. Enige betrokkenheid vanuit het Gemeentelijk bestuur kan het project ook actueel houden.

- Er zouden meer vrouwen ingeschakeld moeten worden als contactpersoon. Vrouwen zijn minder geneigd om in verdachte situaties zelf handelend op te gaan treden.
- De effecten van het project op langere termijn moeten ook onderzocht worden.
Er moet ook onderzoek gedaan worden naar de effecten van het project op langere termijn (2 à 3 jaar).

5 DE GESPREKKEN MET DE BURGEMEESTER, EEN OFFICIER VAN JUSTITIE EN VERTEGENWOORDIGERS VAN HET GEWAB EN DE PEBREM

De achterliggende doelstelling van de interviews met de burgemeester en een officier van Justitie was na te gaan in hoeverre het buurtpreventieproject ondersteund wordt door het gemeentelijk bestuur en het openbaar ministerie.

De gemeentelijke diensten (het GEWAB en de PEBREM) werden geselecteerd voor een interview, omdat zij - door het verlichtingsproject dan wel het groensnoeiproject - direct te maken hebben (gehad) met het buurtpreventieproject Molenbeke.

5.1 De interviews met de burgemeester en de officier

In deze gesprekken is een aantal thema's aan de orde gekomen:

- de bekendheid met en de betrokkenheid bij het project
- de inhoudelijke waardering voor het project
- welke effecten verwacht men ervan?
- mogelijke uitbreiding van buurtpreventie naar andere wijken
- het preventiebeleid binnen de gemeente (burgemeester)
- de voorlichting aan slachtoffers uit Molenbeke, hetgeen een onderdeel vormt van het buurtpreventieproject (officier van justitie)

Een opmerking vooraf: de officier is niet alleen uit hoofde van zijn functie, maar ook als buurtbewoner van de wijk Molenbeke, op de hoogte van dit buurtpreventieproject. In het interview heeft hij de vragen zoveel mogelijk beantwoord vanuit zijn functie als officier van justitie en niet als buurtbewoner. Soms was dit echter moeilijk.

5.1.1 De bekendheid en de betrokkenheid

Burgemeester en officier zijn geïnformeerd over de inhoud van het project via het driehoeksoverleg (burgemeester, hoofdofficier, commissaris van politie). Het stuk 'doelenbepaling proefproject buurtpreventie in de wijk Molenbeke' en het deelrapport 'Proefproject buurtpreventie in Arnhem, een tussenstand' zijn beiden als agendapunt besproken tijdens dit driehoeksoverleg. De driehoek had geen enkele bedenking tegen het project en was zeer tevreden over het verloop zoals dat geschetst werd in het eerste evaluatierapport. De driehoek heeft geen directe invloed uitgeoefend op het proefproject; men zag daar ook geen aanleiding toe.

Ook de gemeenteraad is zeer geïnteresseerd en er bestaat in dat opzicht geen verschil in reactie tussen de verschillende politieke partijen.

Het OM (Openbaar Ministerie) heeft ondermeer als taak het voorkomen van misdrijven en het ondersteunen van anderen die zich hiermee bezighouden. Het buurtpreventieproject is echter niet expliciet besproken binnen het OM.

5.1.2 De inhoudelijke waardering

De officier noemt als centrale elementen van het project het vergroten van de onderlinge sociale controle en het verkleinen van de afstand tussen burger en politie. Hierdoor krijgt de politie meer informatie van de bewoners waardoor zij op haar beurt een betere en snellere analyse kan maken. Hij beschouwt het vergroten van de aangiftebereidheid bij de bewoners dan ook als een zeer essentieel onderdeel van het project. De wijkcontactpersonen werken in positieve zin als intermediair tussen bewoners en politie.

Het merken van goederen kan volgens de officier nooit kwaad. Deze maatregel is echter nog niet goed van de grond gekomen. Het aanpassen van de verlichting reduceert vooral de onveiligheidsgevoelens van de bewoners.

De burgemeester vindt, vanuit preventief oogpunt, het vergroten van de sociale controle eveneens een essentieel onderdeel van het project. Maar ook het aanpassen van de verlichting, het aanpassen van de bossages en het optimaliseren van het hang- en sluitwerk acht hij van het grootste belang. Het melden van misdrijven/ verdachte situaties is weliswaar belangrijk, maar er is vaak onvoldoende mankracht om hier adequaat op in te spelen. Het rendement van de repressieaanpak is volgens de burgemeester onvoldoende, onder andere door het cellentekort.

5.1.3 Beoordeling van de effecten

Burgemeester en officier verwachten dat het project zal leiden tot een afname van de onveiligheidsgevoelens bij de bewoners en tot een vermindering van het aantal inbraken in de wijk. Beiden uiten echter hun twijfels over het verloop van het project op langere termijn. De officier verwacht op langere termijn toch een doodbloedeffect. Volgens de burgemeester moet het project over een jaar of vijf hernieuwd onder de aandacht van de bewoners gebracht worden.

5.1.4 De uitbreiding naar andere wijken

Op basis van de resultaten die op dit moment voorhanden zijn, is uitbreiding van buurtpreventie wenselijk. De officier voorziet echter dat het effect ervan zal verminderen als er in de meeste woonwijken gelijksoortige projecten van start zouden gaan. De drugsverslaafden moeten toch op de een of andere manier aan hun geld komen en door deze projecten wordt niets aan de oorzaken gedaan.

Overigens voldoen de meeste wijken in Arnhem volgens de officier niet aan de voorwaarden die aan een buurtpreventieproject gesteld moeten worden. De wijk dient niet te groot te zijn en enigszins geïsoleerd en omkaderd te zijn. Er dient een sociale samenhang van de bevolking te zijn en er moeten initiatiefnemers binnen de wijk aanwezig zijn.

Volgens de burgemeester vormen de financiële lasten een knelpunt bij het opzetten van nieuwe projecten. Het proefproject is door het rijk gesubsidieerd, maar nieuwe projecten zullen door de gemeente zelf betaald moeten worden. Doch indien blijkt dat de gemeente geld bespaart doordat bijvoorbeeld het vandalisme teruggedrongen wordt, dan zou het mogelijk moeten zijn om dit bespaarde geld te gebruiken voor nieuwe projecten. De grotere werkdruk die een dergelijk project voor de gemeentelijke diensten met zich meebrengt (betere verlichting, het snoeien van groen) kan opgevangen worden als er wijk voor wijk gewerkt wordt.

5.1.5 Het preventiebeleid van de gemeente

Dit onderwerp is alleen met de burgemeester besproken. Het buurtpreventieproject past goed binnen het bestuurlijk preventiebeleid van de gemeente. Dit richt zich voornamelijk op het terugdringen van veelvoorkomende kleine criminaliteit (vandalisme, winkeldiefstallen, diefstallen uit auto's). Hierbij acht men het essentieel om zo snel mogelijk na vernielingen herstelwerkzaamheden uit te voeren. Dit beleid wordt op dit moment langzamerhand opgebouwd. Er wordt op korte termijn een vandalismecoördinator aangesteld.

Het preventiebeleid is erop gericht de gescheiden van elkaar werkende diensten (PEBREM, GEWAB, volkshuisvesting, woningbouwverenigingen en politie) buurtgericht samen te laten werken. Deze aanpak biedt volgens de burgemeester duidelijke voordelen. In de stadvernieuwingswijken wil men trachten bewoners te motiveren te komen tot wijkbebeer.

Op dit moment lopen naast het buurtpreventieproject in Molenbeke onder andere ook een anti-vandalisme project op scholen en een project in een winkelcentrum ter voorkoming van winkeldiefstallen. Deze projecten worden eveneens door het Rijk gesubsidieerd.

De ervaringen die opgedaan zijn met de verschillende projecten worden tot op heden nog niet voldoende 'kort gesloten', zodat het rendement laag is. Dit zal een van de belangrijkste aandachtspunten van de vandalismecoördinator worden.

Tenslotte is de burgemeester gevraagd of hij eventueel gedogen van straatprostitutie op de Vosdijk niet in strijd acht met het buurtpreventieproject in Molenbeke.

De burgemeester antwoordt dat er binnen de gemeenteraad voorstanders van een gedoogzone aanwezig zijn. Noch hijzelf, noch de politie zijn hier echter voorstander van. Bovendien is de Vosdijk een vrij eenzame, geïsoleerde straat. Hij acht het, vanwege de veiligheid van de prostituees niet wenselijk om ze in deze omgeving te laten werken. De burgemeester was niet op de hoogte van het feit dat Molenbeke via een voetgangers-fietspad verbinding heeft met de Vosdijk. Hij zal dit argument zeker gebruiken bij zijn poging de gedoogzone te verhinderen.

5.1.6 De voorlichting van slachtoffers uit Molenbeke

Deze vraag werd alleen gesteld aan de officier van justitie. Over het algemeen geeft het OM aan alle slachtoffers informatie over de afwikkeling van hun zaak. Er is geen aparte gedragslijn voor slachtoffers uit Molenbeke. Aan het publiek is het niet verkoopbaar als de ene zaak voorrang krijgt boven een andere omdat er een buurtpreventieproject loopt. In principe worden alle zaken goed afgehandeld.

De slachtoffers en de politie worden ingelicht over het tijdstip waarop de strafzaak plaatsvindt. De officier heeft geen zicht op de reactie van politie en bewoners. Eenmaal heeft hij een slachtoffer uit Molenbeke, die niet tevreden was met de afhandeling (de hoogte van de straf), uitgenodigd voor een gesprek. Een knelpunt bij slachtoffervoorlichting is het feit dat uit privacy overwegingen geen achtergrondgegevens van daders vermeld mogen worden in gesprekken met slachtoffers.

5.2 De interviews bij het GEWAB en de PEBREM

De functionarissen van het GEWAB en de PEBREM werden ondervraagd over:

- de wijze waarop de voorbereiding en de uitvoering van het verlichtings- c.q. groensnoeiproject is verlopen;
- de aandacht die er binnen de dienst bestaat voor sociale veiligheid;
- mogelijke consequenties van het verlichtings- c.q. groensnoeiproject voor de werkwijze van de diensten.

5.2.1 Het GEWAB en het buurtpreventieproject

Op initiatief van de politie (ambtenaar Voorkoming Misdrijven) is het GEWAB (afdeling openbare verlichting) benaderd over mogelijke aanpassingen van de verlichting in Molenbeke. De geïnterviewde functionaris van het GEWAB, de voorzitter van de wijkraad en de ambtenaar Voorkoming Misdrijven zijn vervolgens om de tafel gaan zitten om plannen op te zetten.

Uit de inventarisatie van de wensen van de wijkbewoners was gebleken dat deze de aanwezige verlichting onvoldoende vonden. Voor de gewenste hoeveelheid licht zou een ombouw van de verlichtingsarmaturen noodzakelijk zijn zodat er natriumlampen gebruikt zouden kunnen worden. Deze natriumlampen zijn namelijk goedkoper en de straten zouden dus ook na 19.00 uur op volle sterkte verlicht kunnen blijven.

Uit het oogpunt van sociale veiligheid zou verder het park Molenbeke verlicht moeten worden en een aantal ongunstig staande lantaarns verplaatst moeten worden.

Voor dit plan werd subsidie aangevraagd bij het Rijk (stuurgroep bestuurlijke preventie). Dankzij de toekenning van deze subsidie kon het project uitgevoerd worden. Zonder subsidiëring was Molenbeke pas over een aantal jaren aan de beurt geweest.

Het GEWAB werkt met een prioriteitenlijst en het al dan niet hebben van een buurtpreventieproject heeft geen invloed op deze lijst. Bovendien worden parken normaliter niet snel verlicht door het GEWAB.

Bij de uitvoering van het project is de vervanging van de bestaande lampen zorgvuldig voorbereid. Natriumlicht heeft namelijk één groot nadeel: het vervaagt kleuren waardoor alles grijs/geel wordt. Deze verlichting werd daarom als proef eerst in één straat aangebracht. Op basis van positieve reacties van de bewoners en de wijkraad is vervolgens de rest van de verlichting aangebracht.

Volgens de functionaris van het GEWAB is het project goed verlopen.

Het project heeft geen invloed gehad op de werkwijze van de dienst. Aan de hand van een prioriteitenlijst wordt de verlichting in iedere wijk, indien noodzakelijk, vervangen en aangepast. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan het aspect sociale veiligheid. Het grootste knelpunt die de aandacht voor sociale veiligheid binnen de dienst belemmert zijn de financiën. Zo is bijvoorbeeld het aanbrengen van verlichting op achterpaden financieel niet haalbaar.

5.2.2 De PEBREM en het buurtpreventieproject

In het voorjaar 1987 is er in het kader van het buurtpreventieproject op diverse plekken in de wijk gesnoeid. De voorzitter van de wijkraad kwam met een zeer concrete vraag en binnen de dienst is vervolgens gekeken in hoeverre het snoeien van de beplanting mogelijk en/of wenselijk was. Een belangrijk knelpunt bij klachten kan zijn dan niet ieder groen te snoeien is. Aangezien het hier geen uitgebreide operatie betrof en de beplanting geschikt was om te snoeien, verliep de uitvoering snel en zonder problemen.

De voorzitter van de wijkraad is het centrale aanspreekpunt voor (nieuwe) klachten van bewoners over het groen. Vanuit de PEBREM wordt er niet sneller gereageerd op klachten uit Molenbeke. Alle klachten worden met dezelfde snelheid afgewikkeld.

Een project als dit heeft duidelijk consequenties voor de werkwijze van de PEBREM. Bij het ontwerpen van nieuwe plantsoenen wordt rekening gehouden met het aspect sociale veiligheid door klein en meer open groen te planten dat goed snoeibaar is. Men heeft contact met Bureau Zijaanzicht dat zich specifiek bezighoudt met het vrouwvriendelijk inrichten van parken. Echter, op dit moment wordt er in andere wijken niet gelet op overtollig groen dat ten nadele van de sociale veiligheid kan werken.

6 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

6.1 Het proefproject per onderdeel

Het melden van verdachte situaties/personen

Het aantal meldingen is eerder afgenomen dan toegenomen in vergelijking met de eerste drie maanden van het project. Dit hoeft echter niet te betekenen dat men minder oplettend is geworden. Wellicht komen er minder vaak verdachte situaties voor dan in de beginperiode.

Er is een duidelijke verandering opgetreden in de verdeling van de meldingen die binnenkomen bij de verschillende contactpersonen. In de eerste periode kwamen de meldingen binnen bij drie contactpersonen, waaronder ook de enige vrouwelijke contactpersoon. Zij fungeerde in de beginperiode als klankbord voor wat angstige buurtbewoners die extra aandacht vroegen.

Bijna alle meldingen komen nu bij één contactpersoon, een ouder iemand die alom bekend is in de wijk. Dit betekent dat het melden meer afhankelijk is geworden van één persoon.

Onlangs is afgesproken dat een melding binnengekomen bij een contactpersoon doorgebeld wordt naar de overige contactpersonen. Deze afspraak is voortgekomen uit de ervaring dat een melding van dezelfde situatie bij meerdere personen kon binnenkomen zonder dat men dit van elkaar wist. Het belang van deze afspraak kan echter ruimer gezien worden. De contactpersonen die nauwelijks of geen meldingen krijgen kunnen hierdoor beter zicht houden op hetgeen er leeft in de wijk. Bovendien kan de wijze waarop er gereageerd is op een melding gemakkelijker geëvalueerd worden. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om meldingen waarbij een contactpersoon zelf op onderzoek uitgaat.

De knelpunten die zich voordoen bij het melden zijn grotendeels dezelfde als tijdens de eerste tussenevaluatie gesignaleerd zijn.

1. Onduidelijkheid/onzekerheid bij wijkbewoners over het type situaties dat men bij de politie c.q. bij de wijkcontactpersoon kan melden.

Inmiddels is men wel van mening dat dit vermoedelijk een moeilijk punt zal blijven. Dit neemt niet weg dat hier geregeld over geschreven kan blijven worden in het Molenbekertje.

Een suggestie in dit verband komt vanuit de panelgroep: geef een aantal concrete beschrijvingen van uiteenlopende ongewone tot verdachte situaties die gemeld kunnen worden.

2. De meldkaart wordt niet of nauwelijks gebruikt. In het eerste evaluatieverslag werd onder andere gesteld dat de duidelijkheid van de kaart te wensen overlaat. Een half jaar later krijgen we echter sterk de indruk dat het gewoon veel gemakkelijker is en blijft voor bewoners om naar de telefoon te grijpen.

Op basis van de ervaringen lijkt het niet zinvol het gebruik van de kaart als meldinstrument onder de bewoners te stimuleren. De informatieve functie van de kaart - waar je op moet letten als je wilt melden - kan wel in het Molenbekertje opnieuw onder de aandacht worden gebracht.

3. Het terugmelden gebeurt niet of nauwelijks, maar wordt wel als belangrijk beschouwd. Uit de interviews met de contactpersonen wordt ook duidelijk dat men onderling van mening verschilt over de vraag of terugmelding via de wijkkrant zou moeten plaatsvinden.

Om de motivatie voor het melden levend te houden lijkt het zeker na afloop van de proefperiode, als geen evaluaties meer zijn ingebouwd, van belang dat er op geregelde tijden wordt teruggemeld aan de bewoners. Dit betekent dat er tijdens de evaluatie binnen het politiekorps aandacht geschonken moet worden aan de (on)mogelijkheden van het terugmelden door de politie. Verder is het belangrijk dat de wijkcontactpersonen met elkaar in gesprek gaan over de mogelijkheden van geregelde terugrapportage via de wijkkrant.

De stickers

Vermoedelijk heeft 50-70% van de bewoners de sticker nu geplakt. Er zijn het laatste half jaar niet veel stickers meer bijgekomen volgens de contactpersonen. Individuele acties van contactpersonen om het plakken te bevorderen zijn beperkt gebleven. Het principe blijft dat bewoners zelf moeten kunnen beslissen of ze de sticker willen plakken.

Het merken van waardevolle goederen

Volgens de wijkcontactpersonen valt de belangstelling voor dit onderdeel tegen. Maar het panelonderzoek laat zien dat het zinvol is om actie te ondernemen; er bestaat een groep van potentieel geïnteresseerden voor dit onderdeel. Het lijkt dan ook zinnig om actiemethoden te overwegen waarbij bewoners directer worden aangesproken.

In de algemene bewonersenquête die binnenkort gehouden wordt ten behoeve van de effectevaluatie kan nagegaan worden in hoeverre bewoners het als een inbreuk op hun privacy ervaren als er iemand met de merkkofter langs de deur zou komen. Deze informatie kan gebruikt worden bij overweging om al dan niet over te gaan tot een meer direct benadering van de bewoners bij dit projectonderdeel.

Adviezen over inbraakpreventie

Er zijn geen aanwijzingen dat er binnen de panelgroep nog potentieel geïnteresseerden zijn voor dit onderdeel. Drievierde heeft zich inmiddels laten adviseren. De panelgroep is echter een kleine groep: de algemene bewonersenquête (ten behoeve van de effectevaluatie) kan nader antwoord geven op de vraag of dit onderdeel extra aandacht behoeft. De bewoners die adviezen hebben ingewonnen zijn daar over het algemeen tevreden over.

Het verlichtings- en groensnoeiproject

Beide projecten kunnen als een succes beschouwd worden. Vooral het aanpassen van de verlichting wordt uit het oogpunt van sociale veiligheid een grote verbetering genoemd. Volgens verschillende contactpersonen is niet alleen het gevoel van veiligheid, maar ook het gedrag van mensen veranderd door de aanpassing van de verlichting. Oudere mensen zouden nu 's avonds weer de straat op durven om hun hond uit te laten.

De informatie over buurtpreventie in de wijkkrant

Uit beide tussentijdse evaluaties blijkt dat de wijkkrant opmerkelijk goed wordt gelezen. Naast alle positieve waardering voor de informatie over buurtpreventie in de wijkkrant doen verschillende bewoners de suggestie om concrete ervaringen van bewoners en politie over buurtpreventie op te nemen. Hierdoor zou de informatie veel boeiender kunnen worden.

De voorlichtingsbijeenkomst (november 1987)

Deze tweede voorlichtingsavond wordt door de wijkcontactpersonen niet onverdeeld als geslaagd beschouwd. De opkomst was minder groot dan de eerste keer en er werden nauwelijks vragen gesteld door de bewoners. Sommigen vonden dat er te weinig nieuws werd verteld.

De bewoners uit de panelgroep oordelen daarentegen over het algemeen positief over deze avond. Als heel concreet rendement van de avond wordt genoemd dat negatieve berichten over buurtpreventie die de ronde deden in de wijk, weerlegd konden worden.

Hoewel hier slechts een kleine groep bewoners aan het woord is, lijkt het niet onwaarschijnlijk dat direct betrokkenen, zoals de contactpersonen, kritischer tegenover het verloop van een dergelijke bijeenkomst staan dan de 'gemiddelde' bewoner.

De wijkcontactpersonen als aanspreekpunt

Het contact van de bewoners met de wijkcontactpersonen is functioneel van aard gebleven en direct gerelateerd aan de verschillende onderdelen van het project. Omdat de helft van de panelgroep reeds vóór de eerste tussenevaluatie de merkkoffer had geleend of inbraakadvies had gevraagd, zijn er in de tweede periode dan ook minder vaak contacten geweest tussen de panelgroep en de contactpersonen.

Suggesties ter verbetering van het werk van de wijkcontactpersonen zijn vooral afkomstig van de wijkcontactpersonen zelf. Tijdens de eerste en de tweede evaluatie werden de volgende ideeën tot verbetering genoteerd:

- Het opzetten van een spreekuur voor bewoners in een aparte 'spreekkamer';
- Het sterker integreren van het buurtpreventieproject in algemene wijkactiviteiten;
- Nieuwe bewoners benaderen en informeren over het buurtpreventieproject;
- In iedere straat zouden twee contactpersonen gezocht moeten worden. Eén voor en één achter in de straat. Dat maakt het gemakkelijker voor mensen om te melden;
- Het project moet levend gehouden worden door de contacten op straat. Dat is gemakkelijker dan via de wijkkrant, een wijkavond en dergelijke;
- Er zouden meer vrouwen ingeschakeld moeten worden als contactpersoon. Vrouwen zijn minder geneigd om in verdachte situaties zelf handelend op te treden;
- Het gemotiveerd houden van de contactpersonen zelf door regelmatig overleg met de politie.

De laatste suggestie behoeft nadere aandacht. Een aantal contactpersonen maakt zich zorgen over de toekomstige bijdrage van de politie aan het buurtpreventieproject. Zij zijn bang dat de betrokkenheid van de politie bij het buurtpreventieproject zal afnemen als de proefperiode eenmaal voorbij is. Men vreest dat er minder snel op meldingen zal worden gereageerd en/of dat er weer minder gesurveilleerd zal worden in de wijk. Binnen het kader van de eindevaluatie van het project is het ons inziens van belang dat politie en contactpersonen terugkijken op een jaar proefproject buurtpreventie en mede op basis van deze ervaringen over en weer hun verwachtingen ten aanzien van de toekomst kenbaar en bespreekbaar maken.

6.2 Het project als geheel

De mate van deelname van bewoners aan de verschillende onderdelen van het project (de merkkoffer, de inbraakpreventie-adviezen, de voorlichtingsavond) is achtergebleven bij de verwachtingen van de wijkcontactpersonen. Zij hebben hun verwachting bijgesteld en spreken nu in termen van lange-termijnwerk.

Bij de panelgroep is sprake van een voortgaande participatie van de verschillende onderdelen hoewel het deels dezelfde mensen zijn die aan een onderdeel meedoen. De participatie van de totale groep bewoners zal echter minder rooskleurig zijn dan deze onderzoeksresultaten weergegeven. In het eerste tussentijdse evaluatieverslag werd reeds geconcludeerd dat de onderzoeksgroep meer betrokken is bij het project dan de gemiddelde bewoner.

De beoordeling door de panelgroep van het buurtpreventieproject als geheel vertoont een interessante ontwikkeling: er is een duidelijke stijging in waardering voor het project als geheel. In de waardering voor de afzonderlijke onderdelen zijn nauwelijks verschuivingen opgetreden. Dit doet vermoeden dat er aanvankelijk nog sprake was van enige aarzeling of gereserveerdheid ten opzicht van het project als geheel. Meer bekendheid met en betrokkenheid bij het project heeft de waardering doen toenemen. Dit zou betekenen dat het project als zodanig weinig verandering behoeft. De centrale vraag die overblijft is: kun je (nog) meer wijkbewoners bereiken en zo ja, op welke wijze?

6.3 De burgemeester, de officier van justitie en de vertegenwoordigers van het GEWAB en de PEBREM

Het buurtpreventieproject wordt positief beoordeeld door alle geïnterviewden. Burgemeester en officier zijn in grote lijnen op de hoogte van de inhoud van het project. Vanuit preventief oogpunt wordt vooral de toenemende onderlinge sociale controle als belangrijk beschouwd.

De geïnterviewde functionarissen van GEWAB en PEBREM zijn tevreden over het verloop van de projectonderdelen (verlichtingsproject respectievelijk groensnoeiproject), die door deze diensten zijn uitgevoerd. Binnen beide diensten heeft het aspect 'sociale veiligheid' al langer de aandacht. Uit het interview met de burgemeester blijkt dat met het gemeentelijk preventiebeleid wordt beoogd om gescheiden van elkaar werkende gemeentelijke diensten samen aan een buurt te laten werken. Het buurtgerichte werk biedt volgens de burgemeester duidelijke voordelen. Zo wil men in stadsvernieuwingswijken trachten om de bewoners te motiveren tot eigen wijkbeheer.

Voordat het zover is, zijn structurele veranderingen binnen de gemeentelijke diensten noodzakelijk waardoor er een meer directe communicatie tussen wijkbewoners en een gemeentelijke dienst tot stand kan komen.

De burgemeester acht uitbreiding van buurtpreventie naar andere wijken wenselijk, waarbij er voorzover het de participatie van de gemeente betreft twee randvoorwaarden worden aangegeven:

- Toekomstige projecten moeten gefinancierd worden uit besparingen die preventieve maatregelen opleveren (bijvoorbeeld door een daling van vandalisme aan gemeentelijke eigendommen).
- Er moet bij arbeidsintensieve en/of dure projectonderdelen zoals het groensnoeiproject en het verlichtingsproject wijk voor wijk worden gewerkt, anders is het voor de gemeente niet te behappen.

Ook de officier acht het zinvol om het aantal buurtpreventieprojecten uit te breiden, maar hij geeft daarbij het OM geen functie.

Bovendien plaatst hij als kanttekening dat lang niet alle wijken in aanmerking komen voor buurtpreventie, omdat zij niet aan bepaalde voorwaarden (geografische eenheid en voldoende draagvlak onder bewoners) voldoen.

6.4 Een blik vooruit

Het is van groot belang dat op basis van de (totale) evaluatie van het buurtpreventieproject aanbevelingen gedaan kunnen worden ten aanzien van de continuering van het lopende project alsmede ten aanzien van toekomstige projecten in Arnhem. Voor deze beide punten levert dit rapport al enig houvast.

Continuering lopende project

Er kan worden geconcludeerd dat vanuit de buurt -vooral door de wijkcontactpersonen- de wens wordt geuit het project te continueren. De achterliggende redenering daarbij is dat voor bepaalde onderdelen van het project (merken van goederen, advisering) nog een vrij groot deel van de bewoners niet bereikt is.

Maar hoe moet het verder als de participatiegraad aan deze onderdelen op een gewenst niveau is gebracht?

Het is aannemelijk dat het aantal inbraken in de wijk dan (verder) is gedaald en dat zal het moeilijk maken om bewoners betrokken te houden bij het project. Er is dan waarschijnlijk onvoldoende voedingsbodem om een buurtpreventieproject gaande te houden.

De (lichte) daling van het aantal meldingen en de wat teruggelopen belangstelling voor de informatie-avond zijn signalen die in deze richting wijzen.

Het zou echter zonde zijn als daarmee ook bepaalde verworvenheden van het project, zoals een grotere sociale controle en meer onderlinge contacten, verloren zouden gaan. Tegen die achtergrond lijkt het dan ook wenselijk in de toekomst de taak van de wijkcontactpersonen te verbreden met andere vormen van belangenbehartiging voor de buurt, bijvoorbeeld in de richting van de gemeente.

Criminaliteitspreventie blijft dan op een wat lager vlammetje de aandacht krijgen binnen de buurt, bijvoorbeeld door nieuwe bewoners te wijzen op meldprocedures, mogelijkheden voor het merken van goederen en advisering over inbraakpreventie.

Door de organisatiestructuur is de buurt te handhaven, kan -als de behoefte zich voordoet- ook weer direct extra aandacht worden geschonken aan criminaliteitspreventie.

Bovendien kan een dergelijke organisatiestructuur goed van pas komen als de gemeentelijke plannen voor een buurtgerichte werkwijze met mogelijkheden voor beheer door bewoners gerealiseerd gaan worden.

Toekomstige projecten in Arnhem

In dit verslag komt duidelijk naar voren dat uitbreiding van buurtpreventie naar andere wijken zinvol is.

Daarbij dient echter direct de vraag te worden gesteld in hoeverre dat ook haalbaar is.

Het is duidelijk dat buurtpreventie -naar het in Molenbeke gevolgde model- een grote claim legt op de politie (met name op de VM-functionarissen) en -zij het in mindere mate- op bepaalde afdelingen van de gemeente.

Met het oog hierop is het duidelijk, dat voor andere projecten in Arnhem aangevangen worden, een aantal beleidskeuzen moet worden gemaakt:

- In de eerste plaats dient men zich af te vragen of de betrokkenheid van de politie niet op een andere wijze gestalte dient te krijgen. Enerzijds zou getracht kunnen worden de ontwikkeling van toekomstige projecten (nog) meer aan het initiatief uit de buurt over te laten. Daarbij zou men dan natuurlijk een nuttig gebruik kunnen maken van de ervaringen die in Molenbeke zijn opgedaan: vele wielen hoeven niet nog eens opnieuw te worden uitgevonden. Anderzijds verdient het overweging om een deel van de taken die nu door VM-functionarissen zijn uitgevoerd over te hevelen naar politiefunctionarissen, die binding hebben met wijken waar toekomstige projecten gaan draaien.
 - Bij de gemeente dient zich een andere beleidsafweging aan. Met name het verlichtingsproject in Molenbeke heeft aanzienlijke financiële lasten met zich mee gebracht. Wanneer er ook in andere wijken op deze wijze gewerkt zou worden, ontkomt men er niet aan om wijk voor wijk te werken. Er kan echter ook worden gekozen voor een werkwijze waarbij de financiële lasten minder zijn. Zo is het mogelijk om verbeteringen van de openbare verlichting niet in een keer te realiseren maar om de verbeteringen over langere tijd uit te smeren. Bij andere verbeteringen (bijvoorbeeld van het openbare groen) is het mogelijk om bewoners een rol te laten spelen.
- Het zal duidelijk zijn dat deze tweede werkwijze aansluit bij de door de gemeente Arnhem voorgestane buurtgerichte aanpak waarbij ook mogelijkheden voor wijkbeheer door bewoners worden gecreëerd.
- Als deze tweede werkwijze gevolgd wordt, kunnen in meerdere buurten tegelijk projecten worden gehouden, waardoor het rendement van buurtpreventie in Arnhem waarschijnlijk groter zijn als bij een 'buurt-voor-buurt'-aanpak het geval zal zijn.

Tenslotte

De blik die zojuist in de toekomst is geworpen, betekent in feite een voorschot op de resultaten van de totale evaluatie. Vanzelfsprekend kunnen pas definitieve aanbevelingen worden gedaan als de enquête onder politiefunctionarissen en de enquête onder alle buurtbewoners gehouden zijn.

BIJLAGE 1: VRAGENLIJST WIJKBEWONERS

Deze vragenlijst bevat voor een deel dezelfde vragen als de vragenlijst van afgelopen zomer.

De vragen gaan nu echter over uw ervaringen met het buurtpreventieproject **vanaf de vorige interviewronde tot nu toe** (dus het laatste half jaar).

NB: dit wordt toegelicht door enquêteurs.

1 ENKELE PERSOONLIJKE GEGEVENS

1. Wat is uw leeftijd? (het juiste rondje aankruisen)

- ☐ 0-30 jaar
- ☐ 31-50 jaar
- ☐ 51-65 jaar
- ☐ ouder dan 65 jaar

2. Wat is uw geslacht?

- ☐ man
- ☐ vrouw

3. Bent u alleenstaand of maakt u deel uit van een gezin of andere samenlevingsvorm?

- ☐ alleenstaand
- ☐ gezin/samenlevingsvorm

4. Woont u in een koopwoning of in een huurwoning?

- ☐ koopwoning
- ☐ huurwoning

2 UW OORDEEL OVER HET BUURTPREVENTIEPROJECT

Het buurtpreventieproject bestaat uit een aantal onderdelen. We stellen hieronder per onderdeel een aantal vragen.

A. Het melden van verdachte of ongewone situaties

Een onderdeel van het buurtpreventieproject is, dat bewoners verdachte of ongewone situaties in de buurt melden aan de contactpersonen in de buurt en/of direct aan de wijkagent.

5. Heeft u of iemand in uw huishouden in het laatste half jaar wel eens een verdachte of ongewone situatie opgemerkt in de buurt?
☐ nee (door naar vraag 11)
☐ ja, (door naar vraag 6)
6. Heeft u/uw huishouden elke verdachte of ongewone situatie, het laatste half jaar, gemeld aan een contactpersoon of de wijkagent?
☐ nee (door naar vraag 7)
☐ ja, (door naar vraag 8)
7. Waarom heeft u/uw huishouden een verdachte of ongewone situatie niet gemeld?
☐ ik wist niet of er voldoende aanleiding was om te melden
☐ ik kon het niet goed kwijt op de meldingskaart
☐ ik wist niet wie ik moest bellen: een contactpersoon of de politie
☐ je merkt niet dat de politie er iets mee doet
☐ anders, namelijk
(door naar vraag 10)
8. Hoe vaak heeft u/uw huishouden het laatste half jaar een verdachte of ongewone situatie gemeld?

9. Hoe heeft u/uw huishouden die verdachte of ongewone situatie gemeld?

(als u meer keren heeft gemeld, dan aantal malen invullen)

☐ meldingskaart ingevuld (.... keer)

☐ contactpersoon gebeld (.... keer)

☐ politie gebeld (.... keer)

☐ anders, namelijk (.... keer)

10. Weet u wat er met uw melding is gebeurd?

☐ nee

☐ ja, te weten

10a Vindt u het belangrijk om te weten wat er met uw melding is gebeurd?

☐ ja

☐ nee

11. U/uw huishouden heeft van de contactpersonen

meldingskaarten ontvangen.

- Weet u waar in huis deze kaarten worden bewaard?

☐ ja, namelijk

☐ nee

- Heeft u de kaart wel eens aandachtig gelezen?

☐ ja

☐ nee

- Heeft u de kaart het laatste half jaar wel eens zelf ingevuld?

☐ ja

☐ nee

- Vindt u de kaart duidelijk, dat wil zeggen is het altijd duidelijk wat voor informatie wordt gevraagd?

☐ ja

☐ nee, want

- Vindt u de kaart makkelijk of moeilijk in gebruik?

☐ makkelijk in gebruik

☐ moeilijk in gebruik, omdat

- Mist u bepaalde dingen op de meldingskaart?

☐ ja, namelijk

☐ nee

12. Heeft u verder nog ideeën over hoe het melden van verdachte of ongewone situaties (nog) beter kan lopen?

Suggesties verbetering

B. Het merken van waardevolle goederen

Een tweede onderdeel van het buurtpreventieproject is dat u uw waardevolle bezittingen kan (laten) merken.

13. Heeft u/uw huishouden het laatste half jaar gebruik gemaakt van de merkkoffer om uw goederen te merken?
☐ nee (door naar vraag 14)
☐ ja (door naar vraag 15)

14. Waarom heeft u/uw huishouden het laatste half jaar niet meegedaan aan het merken van goederen?
☐ ik had mijn waardevolle spullen al gemerkt/laten merken
☐ ik heb geen waardevolle goederen
☐ ik wist niet dat het kon
☐ het lijkt me erg moeilijk om te doen
☐ ik vind het zinloos, omdat
☐ anders, namelijk
 (door naar vraag 24)

15. Kunt u omschrijven welke goederen u heeft laten merken of zelf heeft gemerkt?

16. Van welke spullen uit de merkkoffer heeft u het laatste half jaar gebruik gemaakt bij het merken?
☐ graveerapparaat
☐ slagletters/cijfers
☐ UV-pen
☐ graveerpen met stalen punt
☐ graveerpen met diamant punt
☐ keramiekpen
☐ pen met zichtbare inkt
☐ chabloon
☐ chabloon voor merken van fietsen

17. Heeft u bijgevoegde registratiekaart ingevuld?
☐ ja
☐ nee, omdat

18. Heeft u verder nog ideeën hoe het merken van goederen (nog) beter kan verlopen?
 Suggesties verbetering:.....

C. De tweede wijkavond over buurtpreventie

Op maandag 9 november 1987 is er in Molenbeke een tweede wijkavond gehouden over buurtpreventie.

19. Heeft u/of iemand uit uw huishouden deze bijeenkomst bijgewoond?

☐ nee (door naar vraag 20)

☐ ja, ik zelf (door naar vraag 21)

☐ ja, iemand anders uit mijn huishouden, namelijk:

☐ echtgenoot/vriend

☐ echtgenote/vriendin

☐ kind

(door naar vraag 26)

20. Waarom heeft u de bijeenkomst niet bijgewoond?

☐ ik wist niet dat die bijeenkomst er was

☐ ik was verhinderd

☐ de burens zijn gegaan

☐ ik vind het zinloos, omdat

☐ anders, namelijk

(door naar vraag 26)

21. Op deze tweede wijkavond werden verschillende onderdelen van het buurtpreventieproject nogmaals toegelicht.

Bent u hierdoor meer te weten gekomen over

- het melden van verdachte situaties?

☐ ja

☐ nee

- het werk van de politie binnen Molenbeke (zoals surveillance)?

☐ ja

☐ nee

- het merken van waardevolle goederen?

☐ ja

☐ nee

- de gevolgde procedure bij de meldkamer met meldingen uit Molenbeke

☐ ja

☐ nee

- het terugkoppelen van informatie door de politie naar aanleiding van meldingen

☐ ja

☐ nee

- andere aspecten van het buurtpreventieproject namelijk:

.....
.....

22. Wat vond u van de presentatie van de informatie over de verschillende projectonderdelen?
☐ goed, omdat
☐ niet goed, omdat
23. Wat vond u van het onderdeel vragenstellen door wijkbewoners (na de koffiepauze)?
☐ zinvol, omdat
☐ niet zinvol, omdat
24. Was na deze wijkavond uw mening over buurtpreventie veranderd of juist gelijk gebleven?
☐ mijn mening is gelijk gebleven
☐ ik had na de bijeenkomst een positiever beeld van buurtpreventie
☐ ik had na de bijeenkomst een negatiever beeld van buurtpreventie
25. Heeft u naar aanleiding van de wijkavond bepaalde activiteiten ondernomen; bijvoorbeeld:
☐ merkkoffer aangevraagd
☐ adviezen over inbraakpreventie ingewonnen
☐ anders, te weten
☐ geen activiteiten ondernomen
26. Vindt u het zinvol om in de toekomst nogmaals een bijeenkomst over buurtpreventie voor de hele buurt te houden?
☐ ja
☐ nee
27. Heeft u ideeën voor de opzet van een dergelijke bijeenkomst?
Suggesties verbetering:.....

D. Informatie over buurtpreventie in het wijkblad

Een vierde onderdeel van het buurtpreventie project is, dat er regelmatig in het wijkblad (het Molenbekertje) wordt geschreven hoe het project verloopt.

28. In welke mate heeft u het laatste half jaar de informatie over buurtpreventie in het Molenbekertje gelezen?

- ☐ altijd (door naar vraag 30)
- ☐ regelmatig (door naar vraag 30)
- ☐ soms (door naar vraag 29)
- ☐ nooit (door naar vraag 29)

29. Waarom heeft u de informatie over buurtpreventie het laatste half jaar niet of alleen soms gelezen?

- ☐ ik vond het niet interessant
- ☐ anders, namelijk
-

30. Vond u de informatie over buurtpreventie in het Molenbekertje informatief?

- ☐ meestal informatief
- ☐ soms informatief
- ☐ nooit informatief

Vond u de informatie over buurtpreventie in het Molenbekertje boeiend?

- ☐ meestal boeiend
- ☐ soms boeiend
- ☐ nooit boeiend

Vond u de informatie over buurtpreventie in het Molenbekertje begrijpelijk?

- ☐ meestal begrijpelijk
- ☐ soms begrijpelijk
- ☐ nooit begrijpelijk

Vond u de informatie over buurtpreventie in het Molenbekertje voldoende of te weinig?

- ☐ voldoende
- ☐ te weinig, omdat
-

31. Heeft u ideeën over hoe de informatie over buurtpreventie in het Molenbekertje (nog) beter kan?

Suggesties verbetering:.....

32. Heeft u naar aanleiding van informatie uit het Molenbekertje het laatste jaar bepaalde actie ondernomen; bijvoorbeeld:
- ☐ merkkoffer aangevraagd
 - ☐ zelf verlichting aanbrengen
 - ☐ adviezen over inbraakpreventie ingewonnen
 - ☐ anders, te weten

E. Adviezen over inbraakpreventie

De wijkcontactpersonen geven -op verzoek- adviezen over inbraakpreventie aan buurtbewoners. Met andere woorden: u kunt naar ze toe gaan als u tips wilt hebben over hoe u uw huis kan beveiligen tegen inbraak.

33. Heeft u/uw huishouden het laatste half jaar adviezen ingewonnen over inbraakpreventie?
- ☐ nee (door naar vraag 34)
 - ☐ ja, (door naar vraag 35)
34. Waarom heeft u het laatste half jaar geen adviezen ontvangen of ingewonnen?
- ☐ ik had al eerder een advies ingewonnen
 - ☐ ik had er geen aanleiding voor
 - ☐ ik wist niet dat die mogelijkheid bestond
 - ☐ ik vond het zinloos, omdat
 - ☐ anders, namelijk
door naar vraag 39
35. Bij wie heeft u/uw huishouden het laatste half jaar adviezen ingewonnen?
- ☐ bij de wijk-contactpersoon
 - ☐ bij de politie
 - ☐ bij een beveiligingsbedrijf
 - ☐ anders, namelijk
36. Waar had het advies betrekking op?
- ☐ hang- en sluitwerk
 - ☐ buitenverlichting
 - ☐ merken goederen
 - ☐ anders, namelijk

37. Vond u de gegeven adviezen nuttig?

- ☐ meestal
- ☐ soms
- ☐ nooit

38. Heeft u de adviezen opgevolgd?

- ☐ ja
- ☐ ten dele, namelijk
- ☐ nee, want

39. Heeft u ideeën hoe de advisering over inbraakpreventie (nog) beter kan worden?

Suggesties verbetering:.....

F. De wijk-contactpersonen

In uw wijk zijn 5 buurtbewoners aangesteld als wijk-contactpersonen.

40. Heeft u/uw huishouden het laatste half jaar contact gehad met één of meer van deze wijk-contactpersonen?

- ☐ nee, nooit
- ☐ ja (door naar vraag 42)

41. Waarom heeft u/uw huishouden het laatste half jaar geen contact gehad met de wijk-contactpersonen?

- ☐ er was geen aanleiding voor
 - ☐ ik wist niet dat de wijk-contactpersonen bestonden
 - ☐ ik vind het zinloos, omdat
 - ☐ anders, namelijk
- (door naar vraag 46)

42. Hoe vaak heeft u/uw huishouden het laatste half jaar contact gehad met deze wijk-contactpersonen?

43. Van wie ging het initiatief uit?
☐ van mij/mijn huishouden (..... keer)
☐ van de wijkcontactpersoon (..... keer)
☐ anders, namelijk
44. Waarover ging het contact?
☐ melding van een verdachte of ongewone situatie
☐ merken van goederen
☐ adviezen over inbraakpreventie
☐ anders, namelijk
45. Vond u het contact met de wijkcontactpersoon prettig?
☐ meestal
☐ soms
☐ nooit
- Vond u het optreden van de wijkcontactpersoon deskundig?
☐ meestal
☐ soms
☐ nooit
46. Heeft u ideeën hoe het werk van de wijkcontactpersoon (nog) beter kan worden?
 Suggesties verbetering:.....

G. De aanpassing van verlichting en groenvoorzieningen

47. Heeft u gemerkt dat de openbare verlichting in Molenbeke is aangepast?
☐ ja
☐ nee (door naar vraag 50)
48. Kunt u aangeven waaruit deze aanpassingen bestaan?
☐ ja, te weten
☐ nee (door naar vraag 50)

49. Bent u tevreden met deze aanpassingen?
☐ ja, omdat
☐ nee, omdat
50. Heeft u zelf ook buitenverlichting aangebracht?
☐ ja
☐ nee, omdat
51. Heeft u gemerkt dat op een aantal onveilige plaatsen in Molenbeke de groenvoorziening gesnoeid is?
☐ ja
☐ nee (door naar 53 a)
52. Kunt u aangeven waar dat gebeurd is?
☐ ja, te weten
☐ nee (door naar 53 a)
53. Bent u tevreden over deze aanpassingen?
☐ ja, omdat
☐ nee, omdat
- 53 a. Is het u bekend dat buurtbewoners een plaats, die onveilig is vanwege de groenvoorziening, aan een contactpersoon kunnen melden (deze melding wordt dan doorgegeven aan de gemeentelijke dienst)?
☐ ja
☐ nee

H. Overigen

54. Heeft u/uw huishouden het laatste half jaar nog andere -dan de al genoemde- preventieve maatregelen ondernomen of overwogen?

☐ nee

☐ ja, namelijk:

55. Maakt u afspraken met uw burens dat zij op uw huis letten als u slechts 1 of 2 dagen afwezig bent?

☐ ja, dat deed ik altijd al

☐ ja, sinds kort

☐ nee, omdat

56. Heeft u het laatste half jaar vaker contact met uw burens of andere buurtbewoners?

☐ nee

☐ ja

57. Zijn uw contacten met uw burens of andere buurtbewoners het laatste half jaar beter of slechter geworden?

☐ het contact is beter geworden

☐ het contact is slechter geworden

☐ er is niets veranderd

58. Heeft u de indruk dat het laatste half jaar de politie vaker in uw buurt komt?

☐ ja, ik zie vaker politie op straat in de buurt

☐ ja, ik zie de wijkagent vaker

☐ het is hetzelfde gebleven

☐ nee, ik zie de politie minder vaak

☐ anders, namelijk

59. Vindt u dat in het buurtpreventie project bepaalde problemen ten onrechte (nog) niet zijn aangepakt?

☐ nee

☐ ja, te weten:

60. Heeft u suggesties voor andere maatregelen die in het kader van het project genomen kunnen worden?

☐ nee

☐ ja, te weten:

61. Vindt u het zinvol om ook de komende jaren door te gaan met het buurtpreventieproject in Molenbeke?

☐ ja, omdat

☐ nee, omdat

62. Als u het buurtpreventieproject een rapportcijfer zou moeten geven (van 1 (slecht) tot 10 (uitmuntend)), welk cijfer geeft u dan aan het project?

BIJLAGE 2

Tabel 1: Het melden van verdacht situaties/personen: deelname

Verdachte situaties	1 ^e halfjaar '87	2e halfjaar '87
Opgemerkt nee	15	19
ja	12	8
Gemeld nee	3	3
ja	9	5
Hoe gemeld?		
- kaart ingevuld	1	-
- contactpersoon gebeld	4	2
- politie gebeld	6	3 *
- naar politiebureau	1	1
Totaal aantal meldingen	12	5
Weet men wat met de melding is gedaan?**		
Ja		3
Nee		2

*= In een geval werd zowel een contactpersoon als de politie gebeld.
 **= Deze vraag werd tijdens de eerste peiling niet gesteld.

Tabel 2: Het merken van goederen

	1 ^e peiling (n= 27)	2 ^e peiling (n= 27)
Goederen gemerkt?		
- Ja	10	6
- Nee	13	9
- Reeds gemerkt	2	12
- Geen antwoord	2	-
Waarom niet gemerkt? (meerdere antwoorden mogelijk)*		
- ik heb geen waardevolle spullen		4
- ik wist niet dat het kon		1
- het lijkt me moeilijk om te doen		2
- nog niet aan toegekomen		3
- anders		2
Welke onderdelen gebruikt?		
- Graveerapparaat	4	3
- slagletters	-	-
- UV-pen	6	8
- graveerpen stalenpunt	4	2
- graveerpen diamantenpunt	1	3
- keramiekpen	1	1
- pen met zichtbare inkt	2	1
- chabloon	-	1
- chabloon voor merken fietsen	5	4
Registratiekaart ingevuld?		
- Ja	8	4
- Nee	2	2

*= De antwoorden van de 1e peiling zijn weggelaten omdat de antwoordcategorieën voor de 2e peiling zijn bijgesteld.

Tabel 3: Adviezen inbraakpreventie: deelnamen

	1 ^e peiling (n=27)	2 ^e peiling (n=27)
Adviezen ingewonnen?		
- Ja	15	4
- Nee	10	7
- reeds gedaan	1	16
- geen antwoord	1	-
Bij wie?*		
- wijkcontactpersoon	7	1
- politie	3	1
- beveiligingsbedrijf	5	1
- anders	3	1
Waarover?*		
- hang- en sluitwerk	9	2
- buitenverlichting	4	1
- merken goederen	2	1
- overig	2	-
Adviezen gevolgd?		
- ja	12	2
- deels	3	1
- nee	1	1
Waarom geen advies ingewonnen?		
- geen aanleiding voor	7	7
- wist niet dat het kon	1	-
- zinloos	2	-
- overig	1	-

Tabel 4: Het verlichtingsproject: bekendheid

	2 ^e peiling (n= 27)
Verandering opgemerkt?	
- ja	26
- nee	-
- geen antwoord	1
Wat opgemerkt?	
- licht verbeterd	5
- meer lantaarns	3
- beiden	13
- weet niet	2
- geen antwoord	4

Tabel 5: Het snoeien van de groenvoorziening: bekendheid

2 ^e peiling (n= 27)	
Verandering opgemerkt?	
- ja	18
- nee	5
- geen antwoord	4
Waar opgemerkt?	
- pad Vosdijk-Schavenmolenstraat	9
- W. van Kleeflaan	3
- achter tennisbaan	2
- plantsoen	2
(hier waren meerdere antwoorden mogelijk)	-
Bekend met afspraken omtrent melden?	
- ja	16
- nee	7
- geen antwoord	4

Tabel 6: De wijkcontactpersonen: deelname (contacten)

	1 ^e peiling (n=27)	2 ^e peiling (n=27)
Contact gehad?		
- ja	13	10
- nee	14	17
Hoe vaak? totaal	22	12
Op wiens initiatief?		
- bewoner	20	8
- wijkcontactpersoon	2	-
- anders (informeel)	-	2
- onbekend	-	2
Waarover contact?		
- melden verdachte situaties	8	5
- merken van goederen	7	2
- advies over inbraakpreventie	3	1
- anders	1	2
- onbekend	3	-
Waarom geen contact?		
- geen aanleiding toe	13	17
- steeds uitgesteld	1	-

Tabel 7: Het melden: oordeel

	2 ^e peiling* (n=27)
Meldkaart duidelijk?	
- ja	19
- nee	
- geen antwoord	8
Meldkaart makkelijk in gebruik?	
- ja	14
- nee	4
- geen antwoord	9
Kritiek op meldingskaart?	
- te moeilijk, er wordt teveel gevraagd	4
- er ontbreken zaken (genoemd werden: geschatte leeftijd, ruimte voor eigen gezichtspunten)	3
- geen antwoord	10
Belangrijk te weten wat met melding gebeurd?	
- ja	5
- nee (gevraagd aan bewoners die gemeld hebben)	

*= Deze vragen werden tijdens de 1e peiling, per abuis, alleen gesteld aan bewoners die een verdachte situatie hadden gemeld.

Tabel 8: Het verlichtings- en groensnoeiproject: oordeel

	2 ^e peiling* (n=27)
Tevreden met aanpassingen verlichting?	
- ja	22
- nee	1
- geen antwoord	4
Zelf ook buitenverlichting?	(n= 27)
- ja	15
- nee, niet nodig	4
- nee, nog niet	4
- nee	1
- geen antwoord	3
Tevreden met aanpassingen groen?	(n= 18)
- ja	16
- niet ingevuld	2

*= Deze vragen werden tijdens de 1e peiling, per abuis, alleen gesteld aan bewoners die een verdachte situatie hadden gemeld.

Tabel 9: Informatie in de wijkkrant:oordeel

	1 ^e peiling (n=27)	2 ^e peiling (n=27)
Informatief?		
- meestal	24	21
- soms	2	4
- nooit		
- geen antwoord	1	2
Boeiend?		
- meestal	13	6
- soms	8	12
- nooit	5	5
- geen antwoord	1	4
Begrijpelijk		
- meestal	26	25
- soms	1	-
- nooit	-	-
- geen antwoord	-	2
Voldoende?*		
- soms		23
- nooit		1
- geen antwoord		3

*= Deze vraag werd tijdens de 1e peiling niet gesteld.

Tabel 10: Voorlichtingsbijeenkomst: oordeel

2 ^e peiling* (n=11)		
Meer te weten gekomen over:		
Het melden van verdachte situaties		
- ja		5
- nee		3
- geen antwoord		3
Het werk van politie binnen Molenbeke		
- ja		6
- nee		3
- geen antwoord		2
Het merken van waardevolle spullen		
- ja		5
- nee		3
- geen antwoord		3
Hoe de meldkamer reageert op meldingen uit Molenbeke		
- ja		5
- nee		3
- geen antwoord		3
Het terugmelden door de politie		
- ja		5
- nee		2
- geen antwoord		4
1 ^e peiling (n=11)* 2 ^e peiling (n=11)		
De presentatie?		
- goed	8	7
- niet goed	1	2
- geen antwoord	2	2
Discussie zinvol?		
- zinvol	5	8
- niet zinvol	3	1
- geen antwoord	3	2
Mening veranderd?		
- gelijk gebleven	7	4
- positiever geworden	3	7
- negatiever geworden	1	
In de toekomst nog zo'n bijeenkomst? (n=27)		
- ja	9	22
- mee	2	3
- geen antwoord	-	2
* = 11 respondenten hadden deze avond zelf bijgewoond, in een drietal gevallen was de echtgenoot of vriend gegaan.		

Tabel 11: Optreden wijkcontactpersonen: oordeel

	1 ^e peiling (n=13)	2 ^e peiling (n=10)
Prettig?		
- meestal	11	9
- soms	1	-
- nooit	-	-
- geen antwoord	1	1
Deskundig?		
- meestal	11	8
- soms	1	1
- nooit	-	-
- geen antwoord	1	-

Tabel 12: De sfeer in de buurt

	1 ^e peiling (n=27)	2 ^e peiling (n=27)
Afspraken buren?		
- deed ik altijd al	24	23
- sinds kort wel	1	2
- nee	2	2
Vaker contact in buurt?		
- ja	11	12
- nee	16	13
- geen antwoord		2
Beter contact?		
- beter geworden	4	4
- slechter geworden	-	-
- hetzelfde gebleven	22	21
- geen antwoord	-	2
Politie vaker in buurt		
- ja vaker	4	9
- hetzelfde	11	6
- minder vaak	3	4
- weet niet	6	3
- geen antwoord	3	5

BIJLAGE 3: VRAGENLIJST WIJKCONTACTPERSONEN

A. Melden van verdachte of ongewone situaties

1. Hoe verloopt het melden het laatste half jaar?
(kort algemeen oordeel)

2. Hoeveel meldingen heeft u het laatste half jaar binnengekregen?

- Hoeveel telefonisch/mondeling?
- Hoeveel via de meldingskaart?

3. Is het aantal meldingen sinds de start van het project toe of afgenomen?
(ontwikkelingen in de tijd en in het laatste half jaar?)

4. Als u terug kijkt vanaf het begin van het project tot nu toe zijn er dan bepaalde typen of groepen mensen die vaak c.q. nooit melden?

bijvoorbeeld: jong - oud
 man - vrouw
 alleenstaand - gezin
 huurders - kopers

5. Als er bepaalde groepen zijn die nu bijna niet deelnemen:
Wat kan men doen om deze groepen alsnog in te schakelen bij het melden?
6. Kunnen de mensen nu (beter dan in het begin) met de meldingskaart overweg?
- Wordt de kaart volledig en duidelijk ingevuld?
 - Zo nee, welke onderdelen leveren problemen op?
 - Missen er zaken op de kaart?
7. Tijdens de tussentijdse evaluatie werden enkele knelpunten genoemd in het melden, kunt u aangeven of u onderstaande punten herkent en vindt of er iets veranderd is?
- Bewoners hebben moeite om te bepalen welke situaties gemeld moeten worden.
 - Bewoners moeten sneller melden (niet na enkele uren of dagen).
 - Het terugmelden aan de bewoners of contactpersonen gebeurt niet.

- Bij meldingen aan de politie via de receptioniste wordt men wel eens afgescheept.
8. Hoeveel tijd steekt u zoal per maand in de meldingen?
Is dat evenveel, meer of minder dan de eerste 6 maanden?
9. Heeft u suggesties voor verbetering van de meldings-procedure?

B. Stickers

10. Hoe verloopt het plakken van stickers door bewoners het laatste half jaar?
11. Heeft u het laatste halfjaar het plakken van stickers nog bevorderd?
- 0 ja, op welke wijze
 - 0 nee, waarom niet

C. Het merken van goederen

12. Hoe verloopt het merken van goederen het laatste half jaar?
(kort algemeen oordeel)
13. Door hoeveel mensen (huishoudens) bent u het laatste half jaar benaderd voor het merken van goederen?
14. Hoe waren de reacties over de merkkoffer?
- Hoeveel positief-neutraal-negatief?
 - Indien negatief: waarom?

15. Welke onderdelen van de merkkoffer worden het meest gebruikt?
- Welke weinig of niet?
16. Doen zich bij het merken zelf problemen voor?
Dezelfde als een half jaar geleden?
Zo ja - welke?
oplossingen?
17. Zijn er ook goederen die men persé niet wil laten merken?
Zo ja, welke en waarom?
18. Hoeveel bewoners hebben tot nu (via u) gebruikgemaakt van de merkkoffer?
19. Is het merken van goederen sinds de start van het project toe of afgenomen?
- Ontwikkeling in de tijd?
- In het laatste half jaar?

20. Als u terug kijkt vanaf het begin van het project tot nog toe, zijn er naar uw oordeel dan bepaalde groepen of typen bewoners die veel of juist weinig voelen voor het merken van goederen?

bijvoorbeeld: jong - oud
 man - vrouw
 alleenstaand - gezin
 huurders - kopers

21. Als er moeilijk bereikbare groepen zijn:
Wat zou men kunnen doen om deze groepen alsnog mee te laten doen?

22. Hoeveel tijd per maand steekt u zoal in het merken van goederen? Is dat meer of minder dan in het begin of het zelfde?

23. Heeft u suggesties hoe het merken van goederen verbeterd kan worden?

D. Informatie over buurtpreventie in het wijkblad

24. Heeft u ooit gemerkt dat buurtbewoners (of anderen) actie hebben ondernomen naar aanleiding van de info in de wijkkrant?

Zo ja, - welke actie?

- naar aanleiding van welke info?

25. Wat vindt u van de inhoud van de artikelen over buurtpreventie?

(meer aandacht voor bepaalde zaken?)

Is uw mening het laatste half jaar veranderd?

26. Wordt er nu via de informatie in de wijkkrant volgens u voldoende aandacht besteed aan het terugmelden (overzicht van aangiftes en incidentenregistratie)?

0 ja

0 nee

(NB: antwoord laten toelichten)

27. Heeft u gemerkt dat buurtbewoners (of anderen) het laatste halfjaar actie hebben ondernomen naar aanleiding van de info in de wijkkrant?

Zo ja, - welke actie?

- naar aanleiding van welke info?

28. Blijft er voldoende interessante stof voor handen om elke keer weer in de buurtkrant aandacht aan buurtpreventie te schenken? (Alleen voor coördinator)

☐ ja

☐ nee

(NB: antwoord laten toelichten)

E. Het werk van de wijk-contactpersonen

29. Hoe vindt u het werk tot nu toe?
(kort algemeen oordeel)

30. Is uw oordeel over de verschillende onderdelen van het werk het laatste half jaar veranderd?

NB: hier is het met name van belang te weten te komen of na verloop van tijd bepaalde activiteiten niet 'saai' worden.

Indien dit het geval is, heeft men dan suggesties om dit verschijnsel tegen te gaan?

Indien dit niet het geval is, hoe komt het dan dat de activiteiten leuk blijven?

31. Hoe is het contact met de andere wijk-contactpersonen geweest de laatste 6 maanden (in vergelijking met de tijd daarvoor)?

☐ meer/minder contact

☐ knelpunten:

32. Hoe heeft de werkgroep Buurtpreventie de laatste 6 maanden gefunctioneerd?
- knelpunten?
33. Draagt de werkgroep genoeg bij (inhoudelijk/
organisatorisch) aan het buurtpreventieproject?
34. Hoe is het contact met de politie de laatste 6 maanden verlopen?
(splitsen naar:)
- ad hoc contacten
- contacten bij maandelijks overleg
35. Doen zich bij deze contacten problemen of knelpunten voor?
Zo ja, - welke?
- hoe kunnen deze opgelost worden?
36. Vindt u dat er vanuit de politie de laatste 6 maanden genoeg aandacht is voor het buurtpreventieproject?

37. Heeft u in het kader van het buurtpreventieproject contact (gehad) met de gemeente? (Alleen voor wijkcoördinator)

Zo ja, - welke afdelingen/diensten? (PEBREM, GEWAB, GG&GD)
- hoe vaak?
- wat houdt het contact in?

38. Voldeed het verlichtingsproject in alle opzichten aan de wensen uit de wijk?

☐ ja
☐ nee

Zo nee, in welke opzichten niet en waarom is daar niet aan voldaan?

39. Voldeed het 'groensnoei project' in alle opzichten aan de wensen uit de wijk?

☐ ja
☐ nee

Zo nee, in welke opzichten niet en waarom is daar niet aan voldaan?

40. Doen/deden zich bij deze projecten andere problemen of knelpunten voor?

Zo ja, - welke?

- hoe kunnen deze opgelost worden?

41. Hoeveel tijd bent u gemiddeld per maand kwijt aan uw werk als contactpersoon? Is er sprake van een toe- of afname in vergelijking met het eerste half jaar?
42. Heeft u suggesties over hoe u uw werk of het werk van de wijk-contactpersonen in het algemeen kunt verbeteren?

F. Het buurtpreventieproject en de buurt

43. Heeft u de indruk dat de sfeer in de buurt is veranderd het laatste half jaar ten gevolge van het buurtpreventieproject?
Op welke wijze?
Waar merkt u dat aan?
44. Heeft u de indruk dat het contact tussen buurtbewoners onderling is veranderd het laatste half jaar ten gevolge van het buurtpreventieproject?
Zo ja, - wat is veranderd?
- waar merkt u dat aan?

45. Heeft u de indruk dat het buurtpreventieproject effect heeft op de feitelijke criminaliteit in de buurt?

Zo ja, - welk effect? (delicten, plekken)
- hoe ziet/weet u dat?
- is dat effect de laatste 6 maanden veranderd?
(sterkere/minder sterke daling bepaalde delicten;
andere plekken)

46. Heeft u de indruk dat het buurtpreventieproject effect heeft op de onveiligheidsgevoelens onder buurtbewoners?

Zo ja, - welk effect? (delicten, plekken)
- hoe ziet/weet u dat?
- is dat effect de laatste 6 maanden veranderd?

47. Algemeen oordeel buurtpreventieproject?